

BOSNIA AND HERZEGOVINA
MINISTRY OF FINANCE
AND TREASURY

Broj: 03-02-6-3877-2/21
Sarajevo, 24.5.2021. godine

28-05-2021

BOSNA I HERCEGOVINA
Parlamentarna skupština BiH

01,02-16-1-1103/21

Predmet: Konsolidirani godišnji izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020. godinu

Poštovani,

Vijeće ministara BiH, na 36. sjednici, održanoj 5.5.2021. godine razmatrilo je i usvojilo Konsolidirani godišnji izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020. godinu, sa predloženim zaključcima. U skladu sa navedenim zaključcima, Centralna harmonizacijska jedinica i Ministarstvo finansija i trezora zaduženi su da Konsolidirani izvještaj upute Parlamentarnoj skupštini BiH u dalju proceduru.

S tim u vezi, u prilogu vam dostavljamo Konsolidirani izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole za 2020. godinu na jezicima u službenoj upotrebi u BiH radi uvrštavanja na dnevni red sjednica oba doma Parlamentarne skupštine BiH.

S poštovanjem,

ZAMJENIK MINISTRA
Muzim Rančić

Prilog:

- *Konsolidirani godišnji izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020. godinu na jezicima u zvaničnoj upotrebi u BiH u štampanoj i elektronskoj formi*
- *Zaključci Vijeća ministara BiH*

Dostaviti:

- *Parlamentarnoj skupštini BiH*
- *a/a*

Broj: 05-07-1-1398-19/21
Sarajevo, 21. 5. 2021. godine

MINISTARSTVO FINANCIJA I TREZORA BiH
- n/r tajniku Ministarstva -
Trg BiH 1, 71000 Sarajevo

INSTITUCIJE BiH ✓

PREDMET: Zaključak, dostavlja se

U privitku dopisa dostavljamo Zaključak 36. sjednice Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, održane 5. 5. 2021. godine, u povodu razmatranja 19. točke dnevnog reda, i to:

- **Konsolidirano godišnje izvješće o sustavu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020. godinu**
Predlagač: Ministarstvo financija i trezora BiH

S poštovanjem,

Privitak: - kao u tekstu -

DOSTAVLJENO:

- Naslovu
- u spis broj: 05-07-5-1321/21
- a/a

**GENERALNI TAJNIK
VIJEĆA MINISTARA BiH**
mr. Robert Vidović

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 94/07 i 24/08), članka 54. stavka (1) točke b) i članka 56. Poslovnika o radu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 22/03) Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 36. sjednici, održanoj 5. 5. 2021. godine, pod točkom 19, donijelo je

ZAKLJUČAK

1. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je Konsolidirano izvješće o sustavu financijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020. godinu.
2. Zadužuje se Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine da donese Operativni godišnji akcijski plan Strategije razvoja sustava internih financijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za 2021. godinu.
3. Zadužuju se institucije Bosne i Hercegovine da nastave aktivnosti na razvoju sustava financijskog upravljanja i kontrole, a posebno da realiziraju mjere i aktivnosti iz Operativnog godišnjeg akcijskog plana Strategije razvoja sustava internih financijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za 2021. godinu, kao i da donesu svoje godišnje operativne planove za unapređenje sustava internih financijskih kontrola.
4. Zadužuju se institucije Bosne i Hercegovine da, u skladu s preporukama Središnje harmonizacijske jedinice Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine i dodijeljenim pristupnim podacima, izvrše testiranje aplikacije za PIFC u okviru modula za mapiranje poslovnih procesa i formiranja registra rizika u cilju postizanja optimalnih rješenja.
5. Zadužuju se institucije Bosne i Hercegovine koje nisu realizirale zaključke Vijeća ministara Bosne i Hercegovine u vezi s konsolidiranim izvješćima o sustavu financijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za prethodne godine, da nastave aktivnosti na realizaciji donesenih zaključaka.
6. Zadužuju se institucije Bosne i Hercegovine da uključe rukovoditelje srednje i niže razine upravljanja u obuke iz oblasti financijskog upravljanja i kontrole koje organizira Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine ili Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine.
7. Zadužuje se Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine da Konsolidirano izvješće o sustavu financijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020. godinu objavi na web-stranici Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine i da o tome i o zaključcima Vijeća ministara Bosne i Hercegovine obavijesti sve institucije Bosne i Hercegovine.

8. Zadužuju se Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine i Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine da Konsolidirano izvješće o sustavu financijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020. godinu dostave Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

9. Ovaj zaključak stupa na snagu danom donošenja i neće se objavljivati u Službenom glasniku BiH.

Broj: 05-07-5-1321/21
Sarajevo, 5. 5. 2021. godine

Predsjedatelj
Vijeda ministara Bosne i Hercegovine
Dr. Zoran Tegeltija

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“, бр. 30/03, 42/03, 81/06, 94/07 и 24/08), члана 54. става (1) тачке б) и члана 56. Пословника о раду Савјета министара Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 22/03), Савјет министара Босне и Херцеговине на 36. сједници, одржаној 5. 5. 2021. године, под тачком 19, донио је

ЗАКЉУЧАК

1. Савјет министара Босне и Херцеговине усвојио је Консолидовани извјештај о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине за 2020. годину.
2. Задужује се Централна хармонизациона јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине да донесе Оперативни годишњи акциони план Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2021. годину.
3. Задужују се институције Босне и Херцеговине да наставе активности на развоју система финансијског управљања и контроле, а посебно да реализују мјере и активности из Оперативног годишњег акционог плана Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за 2021. годину, као и да донесу своје годишње оперативне планове за унапређење система интерних финансијских контрола.
4. Задужују се институције Босне и Херцеговине да, у складу са препорукама Централне хармонизационе јединице Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине и додијелим приступим подацима, изврше тестирање апликације за ПИФЦ у оквиру модула за мапирање пословних процеса и формирања регистра ризика с циљем постизања оптималних рјешења.
5. Задужују се институције Босне и Херцеговине које нису реализовале закључке Савјета министара Босне и Херцеговине у вези са консолидованим извјештајима о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине за претходне године, да наставе активности на реализацији донесених закључака.
6. Задужују се институције Босне и Херцеговине да укључе руководиоце средњег и нижег нивоа управљања у обуке из области финансијског управљања и контроле које организује Централна хармонизациона јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине или Агенција за државну службу Босне и Херцеговине.

7. Задужује се Централна хармонизациона јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине да Консолидовани извјештај о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине за 2020. годину објави на веб-страници Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине и да о томе и о закључцима Савјета министара Босне и Херцеговине обавијести све институције Босне и Херцеговине.
8. Задужују се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине и Централна хармонизациона јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине да Консолидовани извјештај о систему финансијског управљања и контроле у институцијама Босне и Херцеговине за 2020. годину доставе Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине.
9. Овај закључак ступа на снагу даном доношења и неће се објављивати у Службеном гласнику БиХ.

Број: 05-07-5-1321/21
Сарајево, 5. 5. 2021. године

Председавајући
Министара Босне и Херцеговине
Др Зоран Тегелтија

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 94/07 i 24/08), člana 54. stava (1) tačke b) i člana 56. Poslovnika o radu Vijeća ministara Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 22/03), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 36. sjednici, održanoj 5. 5. 2021. godine, pod tačkom 19, donijelo je

ZAKLJUČAK

1. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je Konsolidirani izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020. godinu.
2. Zadužuje se Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine da donese Operativni godišnji akcijski plan Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za 2021. godinu.
3. Zadužuju se institucije Bosne i Hercegovine da nastave aktivnosti na razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrole, a posebno da realiziraju mjere i aktivnosti iz Operativnog godišnjeg akcijskog plana Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za 2021. godinu, kao i da donesu svoje godišnje operativne planove za unapređenje sistema internih finansijskih kontrola.
4. Zadužuju se institucije Bosne i Hercegovine da, u skladu s preporukama Centralne harmonizacijske jedinice Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine i dodijeljenim pristupnim podacima, izvrše testiranje aplikacije za PIFC u okviru modula za mapiranje poslovnih procesa i formiranja registra rizika u cilju postizanja optimalnih rješenja.
5. Zadužuju se institucije Bosne i Hercegovine koje nisu realizirale zaključke Vijeća ministara Bosne i Hercegovine u vezi s konsolidiranim izvještajima o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za prethodne godine, da nastave aktivnosti na realizaciji donesenih zaključaka.
6. Zadužuju se institucije Bosne i Hercegovine da uključe rukovodioce srednjeg i nižeg nivoa upravljanja u obuke iz oblasti finansijskog upravljanja i kontrole koje organizira Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine ili Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine.
7. Zadužuje se Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine da Konsolidirani izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020. godinu objavi na web-stranici Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine i da o tome i o zaključcima Vijeća ministara Bosne i Hercegovine obavijesti sve institucije Bosne i Hercegovine.

8. Zadužuju se Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine i Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine da Konsolidirani izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020. godinu dostave Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.
9. Ovaj zaključak stupa na snagu danom donošenja i neće se objavljivati u Službenom glasniku BiH.

Broj: 05-07-5-1321/21
Sarajevo, 5. 5. 2021. godine

Predsjedavajući
Vijeća ministara Bosne i Hercegovine
Dr. Zoran Tegeltija

BOSNA I HERCEGOVINA
**MINISTARSTVO FINANSIJA/
FINANSIJA I TREZORA**

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
**МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
И ТРЕЗОРА**

BOSNIA AND HERCEGOVINA
**MINISTRY OF FINANCE
AND TREASURY**

CENTRALNA/SREDIŠNJA HARMONIZACIJSKA JEDINICA
ЦЕНТРАЛНА ХАРМОНИЗАЦИЈСКА ЈЕДИНИЦА

**KONSOLIDIRANI GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O SISTEMU
FINANSIJSKOG UPRAVLJANJA I KONTROLE
U INSTITUCIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2020. GODINU**

Sarajevo, mart 2021. godine

Sadržaj

1. Sažetak	3
2. Uvod	7
3. Ocjena sistema finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine u 2020. godini	8
I KONTROLNO OKRUŽENJE	15
II UPRAVLJANJE RIZICIMA	21
III KONTROLNE AKTIVNOSTI	22
IV INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	26
V PRAĆENJE I PROCJENA SISTEMA	27
4. Realizacija Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020-2025. godina i mjera iz Godišnjeg operativnog akcionog plana za realizaciju Strategije ze 2020. godinu	28
5 Prilozi	32

1. Sažetak

Zakon o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ¹ (Zakon) je krovni zakon koji uređuje oblast finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13).

U skladu s članom 33f. stav (2) tačka h) Zakona, Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine (CHJ MFIT BiH) ima obavezu sačinjavati i Vijeću ministara Bosne i Hercegovine dostavljati godišnji konsolidirani izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine.

Svrha godišnjeg konsolidiranog izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole (FUK) u institucijama BiH jeste informiranje Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o stepenu uspostavljenosti, napretku, stanju i aktivnostima koje su u izvještajnom periodu provedene u oblasti razvoja sistema internih finansijskih kontrola, kao i o planovima za budući razvoj sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine. Godišnji konsolidirani izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole sačinjava se na osnovu godišnjih izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrola koji su sve institucije dužne dostavljati CHJ MFIT BiH.

Obaveze, odgovornosti i rokovi u vezi s godišnjim izvještavanjem o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine detaljnije su uređeni Pravilnikom o godišnjem izvještavanju o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama BiH broj 03-1-02-2-302-1/15 od 17.09.2015. godine. U skladu s članom 4. Pravilnika o godišnjem izvještavanju o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole (FUK) u institucijama BiH, sve institucije imaju obavezu da do 15. februara tekuće godine CHJ MFIT BiH dostave svoj godišnji izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole za prethodnu godinu. Formu, oblik, sadržaj i uputstvo za godišnji izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama BiH utvrđuje CHJ MFIT BiH za svaku izvještajnu godinu. Na osnovu člana 5. Pravilnika o godišnjem izvještavanju o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine, CHJ MFIT BiH dostavlja godišnji konsolidirani izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole Vijeću ministara BiH putem Ministarstva finansija i trezora BiH, najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Konsolidirani izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama BiH za 2020. godinu je šesti godišnji konsolidirani izvještaj koji je CHJ MFIT BiH pripremila i dostavila Vijeću ministara BiH.

Godišnje izvještaje o sistemu FUK-a za 2020. godinu u propisanom roku dostavile su 62 institucije BiH. Trinaest (13) institucija Bosne i Hercegovine godišnje izvještaje o sistemu FUK-a dostavilo je sa zakašnjenjem.

Izrada godišnjih izvještaja o sistemu FUK-a i izrada Godišnjeg konsolidiranog izvještaja o sistemu FUK-a za 2020. godinu bila je specifična u odnosu na ranije godine.

Naime, u toku 2020. godine je, u saradnji s Projektom EU „Unapređenje sistema internih finansijskih kontrola u javnom sektoru u Bosni i Hercegovini“, uspostavljena PIFC aplikacija za izvještavanje o sistemu FUK-a i razvoj sistema FUK-a. Institucije Bosne i Hercegovine bile su u obavezi, da u svrhu testiranja PIFC aplikacije, svoje godišnje izvještaje o sistemu FUK-a dostave CHJ MFIT BiH u skladu s Pravilnikom o godišnjem izvještavanju o sistemu FUK-a u institucijama

¹ („Službeni glasnik BiH“ br: 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13)

Bosne i Hercegovine, ali i da ih unesu u PIFC aplikaciju. Konsolidirani izvještaj o sistemu FUK-a za 2020. godinu je prvi konsolidirani izvještaj koji je sačinjen pomoću PIFC aplikacije.

Pitanja u obrascu godišnjeg izvještaja o sistemu FUK-a za 2020. godinu znatno su izmijenjena u odnosu na obrazac za 2019. godinu. Svrha navedenih izmjena je unaprijediti procjenu stanja u oblasti FUK-a i napraviti pomak od izvještavanja koje se uglavnom zasniva na statističkim podacima prema suštinskim i kvalitetnijim procjenama.

Još uvijek blagi pozitivni pomaci u razvoju sistema FUK-a ogledaju se u provođenju formalnih i administrativnih radnji i aktivnosti koje se svode na sačinjavanje i popunjavanje obrazaca predloženih podzakonskim aktima CHJ MFIT BiH u vezi s mapiranjem poslovnih procesa i izradom registra rizika. Najveći broj institucija aktivnosti oko unapređenja sistema internih kontrola završava popunjavanjem navedenih obrazaca. Ovo govori o tome da u institucijama Bosne i Hercegovine još ne postoji svijest i razumijevanje o značaju i koristima od unapređenja internih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine.

Institucije Bosne i Hercegovine trebaju ozbiljnije pristupiti realizaciji preporuka i zaključaka Centralne harmonizacijske jedinice Ministarstva finansija i trezora BiH, jedinica interne revizije, Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine i Vijeća ministara BiH koje se odnose na uspostavljanje i unapređenje sistema finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine.

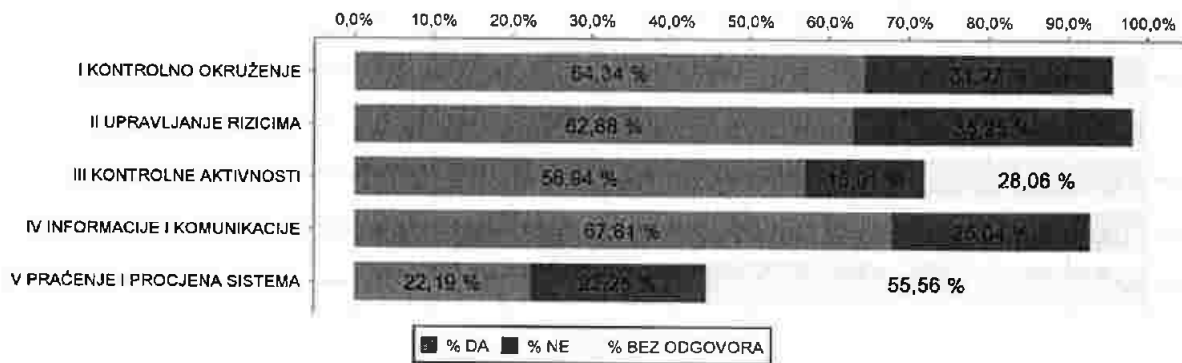
Podsjećamo da je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine uz Godišnji konsolidirani izvještaj o sistemu FUK-a za 2018. godinu donijelo zaključak kojim se: zadužuje Ministarstvo finansija i trezora BiH da predloži odgovarajuće dopune kaznenih odredbi Zakona o finansiranju institucija BiH koje će se odnositi na sankcije rukovodiocima institucija zbog neblagovremenog dostavljanja godišnjih izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole.

Također, podsjećamo na zaključak Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, koji je usvojen prilikom razmatranja Konsolidiranog izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama BiH za 2016. godinu, 19.07.2017. godine i glasi: Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH zadužuje institucije BiH da svoje godišnje izvještaje o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama BiH dostavljaju bez kašnjenja CHJ MFIT BiH, najkasnije do 15. februara tekuće godine za prethodnu godinu. Institucije koje budu neopravdano kasnile s dostavom svojih izvještaja biće pozvane na saslušanje.

U narednoj tabeli ilustrativno je predstavljen dio uporednih podataka iz godišnjih izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za 2019. i 2020. godinu.

Napominjemo da se podaci odnose na različit broj izvještaja koji su obrađeni u 2019. i 2020. godini. Podaci za 2019. godinu odnose se na izvještaje 70 institucija, a za 2020. godinu na izvještaje 61 institucije BiH. Bez obzira na različit broj obrađenih izvještaja, može se konstatirati da se stanje u oblasti FUK-a nije promijenilo u posljednjoj godini, odnosno nije ostvaren značajan napredak.

GRAFIKON: % odgovora po komponentama i izabranim parametrima

Na grafikonu iznad teksta prikazan je procenat pozitivnih, negativnih i odgovora “nije primjenjivo” po komponentama COSO okvira koji predstavlja metodološki okvir za uspostavu i razvoj sistema FUK-a. Najveći procenat pozitivnih odgovora ima komponenta informacije i komunikacije. Međutim, institucije Bosne i Hercegovine s najvećim budžetima, **nadležne za ključne funkcije** (opće javne usluge; odbrana, javni red i sigurnost; ekonomski poslovi) i s velikim broj zaposlenih navele su nezadovoljstvo funkcionalnošću informacionih sistema koji podržavaju upravljanje javnim finansijama (ISFU, BPMIS, PIMIS, COP). Za primjer navodimo neke od tih institucija: Ministarstvo finansija i trezora BiH, Uprava za indirektno oporezivanje BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela, Obavještajno-sigurnosna agencija BiH, Ministarstvo civilnih poslova BiH, Ministarstvo komunikacija i prometa BiH.

Problemi na koje ukazuju su neintegritanost navedenih informacionih sistema, nemogućnosti automatiziranog kreiranja adekvatnih internih finansijskih izvještaja te nedovoljan broj licenci za zaposlenike za ISFU. Sve navedeno dovodi do otežane primjene načela razdvajanja dužnosti u obradi finansijskih transakcija.

Navedena problematika istaknuta je i u Strategiji razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020-2025. godina.

Komponenta kontrolno okruženje ima drugi po redu procenat pozitivnih odgovora, a najviše pozitivnih odgovora dale su institucije koje se po funkcionalnoj klasifikaciji odnose na odbranu (75%), javni red i sigurnost (72%), te obrazovanja (65%). Slično je i s upravljanjem rizicima, gdje su najviše pozitivnih odgovora dale institucije iz funkcionalne klasifikacije zdravstvo (100 %) i odbrana (78%). Veći procenti pozitivnih odgovora u funkcionalnoj klasifikaciji odbrane, javnog reda i sigurnosti, te zdravstva proizlaze i iz obaveza ispunjavanja profesionalnih standarda u ovim područjima, kako su institucije i obrazložile u svojim odgovorima u upitniku o samoprocjeni.

U komponenti kontrolne aktivnosti najviše pozitivnih odgovora je za instituciju iz funkcionalne klasifikacije odbrane (77 %) dok se kod preostalih funkcionalnih klasifikacija procenat pozitivnih odgovora kreće u rasponu od 55% do 59 %, što daje prosječnu vrijednost od 57 % kako je prikazano na grafikonu.

Grafikoni koji pokazuju odgovore institucija Bosne i Hercegovine razvrstanih po funkcionalnoj klasifikaciji su u prilogu ovog izvještaja (poglavlje 5. Prilog).

Pitanje iz godišnjeg izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole	Odgovor 2019. godina	Odgovor 2020. godina
Broj institucija čiji su godišnji izvještaji o sistemu FUK-a obrađeni	70	61
Broj institucija koje su imenovale osobu/radnu grupu zaduženu za FUK	62	56
Broj institucija koje su ažurirale pravilnike o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta tako da se u opis poslova rukovodilaca na svim nivoima unese obaveza za uspostavljanje i razvoj sistema finansijskog upravljanja i kontrole i upravljanja rizicima iz njihove nadležnosti	22	25
Broj institucija BiH koje sačinjavaju akcione planove za uspostavljanje i razvoj sistema finansijskog upravljanja i kontrole	45	41
Broj institucija koje su identificirale rizike koji se odnose na realizaciju ciljeva, odnosno ključnih poslovnih procesa	65	56
Broj institucija koje su uspostavile registar rizika	56	53
Broj institucija koje su ažurirale registar rizika	39	35
Broj institucija u kojima je uspostavljen princip razdvajanja dužnosti	65	56
Broj institucija koje su sačinile mapu poslovnih procesa	63	56
Broj institucija koje izvještavaju najviše rukovodstvo o funkcioniranju sistema finansijskog upravljanja i kontrole	45	45

Podsjećamo da Ured za reviziju institucija BiH, u skladu s okvirom međunarodnih standarda vrhovnih revizorskih institucija, revidira i sistem internih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine.

U Godišnjem revizorskom izvještaju o glavnim nalazima i preporukama za 2019. godinu Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine dao je:

- 21 pozitivno mišljenje
- 44 pozitivna mišljenja sa skretanjem pažnje
- 2 mišljenja s rezervom,
- 7 mišljenja s rezervom uz skretanje pažnje i
- 1 suzdržavanje od davanja mišljenja.

U Godišnjem revizorskom izvještaju o glavnim nalazima i preporukama za 2019. godinu konstatirano je da većina sistemskih preporuka iz izvještaja za 2018. godinu nije realizirana. Značajan broj preporuka iz ovog izvještaja ponavlja se iz godine u godinu, a odnose se na nedovoljan stepen razvoja sistema finansijskog upravljanja i kontrole i interne revizije u institucijama BiH. Također je konstatirano da se realizira najveći broj preporuka za čiju realizaciju je potrebno djelovanje samo institucije kojoj je preporuka data.

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine konstatirao je da određeni broj institucija nije proveo osnovne aktivnosti u pogledu uspostave sistema finansijskog upravljanja i kontrole iako su zakonske odredbe koje definiraju uspostavu sistema na snazi već pet godina, a da institucije koje su dokumentirale ključne poslovne procese, sačinile mapu poslovnih procesa i uspostavile registar rizika, usporeno rade na implementaciji i ažuriranju donesenih dokumenata. Međutim, mnogo je teže utvrditi stvarne uzroke konstatiranih nedostataka.

2. Uvod

Oblast interne finansijske kontrole u javnom sektoru (u daljnjem tekstu: PIFC) predstavlja jednu od reformskih oblasti u kojoj je Bosna i Hercegovina dužna usaglasiti zakonodavni okvir i prakse s dobrim praksama i regulativama koje preporučuje Evropska komisija. Pojam i koncept interne finansijske kontrole u javnom sektoru razradila je Evropska komisija kao pomoć u razumijevanju i primjeni dobro razvijenih i efektivnih sistema kontrole u procesu pridruživanja Evropskoj uniji. Uspostava i razvoj PIFC-a je obaveza Bosne i Hercegovine koja je utvrđena članom 90. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne, i Bosne i Hercegovine, s druge strane. Operativna realizacija obaveza Bosne i Hercegovine iz člana 90. predmet je Poglavlja 32 – Finansijska kontrola, koje se, najvećim dijelom, odnosi na uspostavljanje i razvoj sistema PIFC-a.

Uspostavljanje PIFC sistema zasniva se na međunarodnim standardima, i to standardima za profesionalnu praksu interne revizije, izdatih od Instituta internih revizora (IIA), Smjernicama za internu kontrolu u javnom sektoru Međunarodne organizacije vrhovnih revizorskih institucija (INTOSAI) i Standardima interne kontrole Evropske komisije. Cilj PIFC sistema je osigurati da se sredstvima iz budžeta, kao i sredstvima Evropske unije upravlja na efikasan i ekonomičan način.

Okvir PIFC-a čine tri stuba:

- finansijsko upravljanje i kontrola (FUK)
- funkcionalno nezavisna i decentralizirana interna revizija
- Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora BiH, kao upravna organizacija Ministarstva finansija i trezora BiH.

Zakon o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine sadrži: definiciju FUK-a, metodološki okvir, svrhu FUK-a, utvrđuje odgovornost za uspostavljanje i razvoj FUK-a i odgovornost CHJ MFIT BiH. U skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine: „**Finansijsko upravljanje i kontrola je sveobuhvatan sistem politika, procedura i aktivnosti koji uspostavlja i za koji je odgovoran rukovodilac institucije. Sistem finansijskog upravljanja i kontrole zasniva se na upravljanju rizicima i daje razumno uvjeravanje da će ciljevi institucije biti ostvareni na pravilan, ekonomičan, efikasan i efektivan način.**“²

² Član 2. stav (1), tačka bb Zakona o finansiranju institucija BiH

Za koordinaciju uspostavljanja i razvoja PIFC-a u institucijama Bosne i Hercegovine nadležna je CHJ MFIT BiH. CHJ MFIT BiH je osnovana Odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine broj 113/09 („Službeni glasnik BiH“ broj 44/09).

CHJ MFIT BiH je u oblasti FUK-a, između ostalog, nadležna za pripremu zakona i podzakonskih akata iz oblasti FUK-a, pripremu i ažuriranje strateških dokumenta i smjernica iz oblasti FUK-a u skladu s međunarodno prihvaćenim standardima, standardima interne kontrole, praksama i propisima u Evropskoj uniji, definiranje sadržaja programa obuke i koordinaciju programa obuke, propisivanje forme godišnjeg izvještaja, postupaka i rokova izvještavanja o FUK-u, izradu konsolidiranog godišnjeg izvještaja o sistemu FUK-a, procjenu sistema FUK-a.

CHJ MFIT BiH je u skladu s članom 33f. stav (2) Zakona o finansiranju institucija BiH donijela sljedeće podzakonske akte iz svoje nadležnosti, a koje se odnose na FUK:

- Standardi interne kontrole u institucijama BiH („Službeni glasnik BiH“ broj 61/14),
- Priručnik za finansijsko upravljanje i kontrolu u institucijama BiH („Službeni glasnik BiH“ broj 98/14),
- Smjernice za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama BiH („Službeni glasnik BiH“ broj 29/15),
- Pravilnik o godišnjem izvještavanju o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama BiH („Službeni glasnik BiH“ broj 77/15),
- Smjernice za razvoj upravljačke odgovornosti u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ broj 26/20) i
- Smjernice za upravljanje rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine - Verzija 2 („Službeni glasnik BiH“ broj 84/20).

Za uspostavljanje sistema PIFC-a u BiH neophodno je osigurati koordinaciju i harmonizaciju pri izradi okvirnih strateških dokumenata i propisa iz oblasti FUK-a i interne revizije na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini. Navedena koordinacija i harmonizacija vrše se putem Koordinacionog odbora centralnih jedinica za harmonizaciju (KO CJH) kojeg čine rukovodioci Centralne harmonizacijske jedinice Ministarstva finansija i trezora BiH, Centralne harmonizacijske jedinice Federalnog ministarstva finansija i Centralne jedinice za harmonizaciju Ministarstva finansija Republike Srpske.

3. Ocjena sistema finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine u 2020. godini

3.1. Aktivnosti koje je realizirala Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora BiH u 2020. godini

U toku 2020. godine CHJ MFIT BiH je realizirala sljedeće aktivnosti iz svoje nadležnosti a koje se odnose na finansijsko upravljanje i kontrolu:

- Pripremljena je Strategija razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020-2025. godina,
- Donesen je Operativni godišnji akcioni plan CHJ MiT BiH za razvoj i unapređenje sistema internih finansijskih kontrola u institucijama BiH za 2020. godinu,

- Donesena je Odluka o objavljivanju forme i sadržaja godišnjeg izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama BiH za 2020. godinu,
- Donesen je i realiziran Plan i program obuke iz oblasti finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama BiH za 2020. godinu,
- Sačinjen godišnji konsolidirani izvještaj o sistemu FUK-a za 2019. godinu,
- Usvojene Smjernice za razvoj upravljačke odgovornosti u institucijama Bosne i Hercegovine,
- Usvojene Smjernice za upravljanje rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine – verzija 2,
- Implementacija softverske aplikacije za upravljanje rizicima i izvještavanje o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine (PIFC aplikacija).

CHJ MFIT BiH je, u saradnji s projektom „Unapređenje internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Bosne i Hercegovine“ pripremila Strategiju razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za period 2020-2025. godina. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 8. sjednici, održanoj 11.06.2020. godine, usvojilo ovu strategiju. Usvajanje nove Strategije predstavlja nastavak opredjeljenja i podršku Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za daljnje jačanje preduslova za zakonski usklađeno, efikasno, transparentno i odgovorno upravljanje javnim finansijama (UJF). Strategija predstavlja treći strateški dokument iz oblasti internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine.

Sveobuhvatni strateški cilj je da se kroz funkcionalan i djelotvoran sistem PIFC ublaže ključni rizici u poslovanju institucija Bosne i Hercegovine. To podrazumijeva daljnje integriranje i operacionalizaciju sistema internih kontrola u ključne procese upravljanja javnim finansijama, fokusirane na područja visokog rizika i podržane nezavisnom i profesionalnom funkcijom interne revizije.

Sveobuhvatni cilj se dalje dijeli na konkretne strateške ciljeve i operativne mjere za:

1. finansijsko upravljanje i kontrolu,
2. internu reviziju, i
3. monitoring i izvještavanje o PIFC.

U okviru Strategije detaljno su obrazloženi rizici koji mogu uticati na budući razvoj PIFC-a u institucijama BiH. U skladu s detaljnom procjenom rizika predložene su mjere za unapređenje FUK-a, interne revizije i monitoringa i izvještavanja o PIFC-u. Mjere za unapređenje FUK-a grupisane su u sljedeće procese:

- Interne kontrole usmjerene na rizike u vezi s pouzdanim upravljanjem prihodima, rashodima, imovinom i obavezama,
- Interne kontrole usmjerene na rizike u vezi sa srednjoročnim planiranjem i programskim budžetiranjem,
- Interne kontrole usmjerene na rizike u vezi sa efikasnošću poslovnih procesa institucija,
- Ojačana upravljačka odgovornost za ciljeve i rezultate,
- Automatizacija izvještavanja o PIFC uz proširene izvore i alate za prikupljanje podataka i
- Razvoj i implementacija okvira za kontrolu kvalitete interne revizije i FUK-a.

Strategija sadrži detaljan akcioni plan za period 2020-2022. godina. CHJ MFIT BiH je dužna izraditi operativni godišnji akcioni plan rada za svaku kalendarsku godinu na koju se odnosi Strategija.

Sadržaj godišnjeg akcionog plana izvodi se iz Akcionog plana Strategije. CHJ MFIT BiH će akcione planove za realizaciju Strategije za period 2023-2025. godina sačinjavati na temelju evaluacije efekata provedenih mjera u prethodnom periodu. O realizaciji mjera i ostvarivanju ciljeva iz Akcionog plana Strategije i napretku ostvarenom u sistemu PIFC-a, CHJ MFIT BiH će detaljno izvještavati Vijeće ministara BiH kroz posebno poglavlje o implementaciji Strategije u okviru redovnih godišnjih konsolidiranih izvještaja.

Operativni godišnji akcioni plan Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020. godinu:

CHJ MFIT BiH je 28.05.2020. godine donijela Odluku o donošenju Privremenog operativnog godišnjeg akcionog plana za razvoj i unapređenje sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020. godinu, broj 03-1-02-4-116-1/20. Sastavni dio Odluke je Privremeni operativni godišnji akcioni plan za unapređenje i razvoj sistema interne finansijske kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020. godinu.

CHJ MFIT BiH je donijela Odluku o donošenju Privremenog operativnog godišnjeg akcionog plana za razvoj i unapređenje sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020. godinu jer nova Strategija razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine još nije bila usvojena od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine. Odlukom je definirano da će Privremeni operativni godišnji akcioni plan biti na snazi do usvajanja nove Strategije od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.

Mjere u Privremenom operativnom akcionom planu predstavljaju nastavak aktivnosti iz akcionog plana Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za period 2016-2018. godina. CHJ MFIT BiH je obavijestila institucije o donošenju Privremenog operativnog akcionog plana za 2020. godinu. Privremeni operativni akcioni plan objavljen je na web stranici www.mft.gov.ba u dijelu koji se odnosi na CHJ MFIT BiH i KO CJH.

Nakon što je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 8. sjednici održanoj 11.06.2020. godine usvojilo Strategiju razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za period 2020-2025. godina, CHJ MFIT BiH donosi Odluku o donošenju Operativnog godišnjeg akcionog plana Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020. godinu.

Operativni godišnji akcioni plan usklađen je s ciljevima i mjerama za realizaciju ciljeva iz oblasti javnih internih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine utvrđenih Strategijom razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za period 2020-2025. godine. Institucije BiH dužne su donijeti svoje godišnje akcione planove za uspostavu i unapređenje sistema internih finansijskih kontrola za 2020. godinu u skladu s Operativnim godišnjim akcionim planom, preporukama interne revizije, preporukama Ureda za reviziju institucija BiH i internim aktima kojima su regulirali oblast internih finansijskih kontrola u instituciji.

O realizaciji mjera iz godišnjeg akcionog plana aktivnosti institucije izvještavaju CHJ MFIT BiH kroz godišnje izvještaje o sistemu FUK-a, a CHJ MFIT BiH izvještava Vijeće ministara BiH kroz godišnji konsolidirani izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole.

Objavljivanje forme i sadržaja godišnjeg izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama BiH za 2020. godinu:

CHJ MFIT BiH donijela je **Odluku o objavljivanju forme i sadržaja godišnjeg izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama BiH za 2020. godinu**. Odlukom su propisani forma i sadržaj godišnjeg izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama BiH za 2020. godinu. Odluka o objavljivanju forme i sadržaja godišnjeg izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama BiH za 2020. godinu s obrascem upitnika o samoprocjeni objavljena je na web stranici www.mft.gov.ba u dijelu koji se odnosi na CHJ i KO CJH.

Izmjene obrasca godišnjeg izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020. godinu (Upitnika o samoprocjeni) rađene su u saradnji s projektom EU „Unapređenje sistema internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Bosne i Hercegovine“. Upitnik o samoprocjeni korigovan je s ciljem da se napravi pomak u procjeni kvaliteta sistema internih kontrola od suhoparnih, statističkih podataka prema suštinskim promjenama i poboljšanjima sistema internih kontrola. Ovo je ujedno bila i jedna od mjera u Operativnom godišnjem akcionom planu za realizaciju Strategije za 2020. godinu.

Plan i program obuke iz oblasti finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama BiH za 2020. godinu:

CHJ MFIT BiH je 12.06.2020. godine donijela Plan i program obuke iz oblasti finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama BiH za 2020. godinu, broj 03-1-16-8-129-1/20. Plan i program obuke objavljen je na web stranici www.mft.gov.ba u dijelu koji se odnosi na CHJ MFIT BiH i KO CJH. Svrha Plana i programa obuke jeste upoznati institucije Bosne i Hercegovine sa stepenom uspostavljenosti i planiranim mjerama za daljnji razvoj sistema FUK-a. Plan obuke je namijenjen koordinatorima za FUK i za upravljanje rizicima, službenicima u organizacionim jedinicama za finansije i budžet, rukovodiocima na nižem i srednjem nivou upravljanja u institucijama BiH i ostalim zaposlenim kojima su rukovodioci institucija dodijelili ovlaštenja i odgovornosti za uspostavu i razvoj sistema FUK-a.

Plan i program obuke iz oblasti finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama BiH za 2020. godinu sastoji se od tri modula:

- (1) Modul 1: Prezentacija stanja i preporuke za unapređenje sistema finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama BiH uzimajući u obzir analizu godišnjih izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine;
- (2) Modul 2: Smjernice za razvoj upravljačke odgovornosti – alat za jačanje svijesti rukovodilaca na srednjem i višem nivou upravljanja o značaju unapređenja finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine;
- (3) Modul 3: Instrukcije za izradu godišnjeg izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine.

Na sve obuke u organizaciji CHJ MFIT BiH pozivaju se predstavnici svih institucija BiH.

Plan i program obuke realiziran je bez obzira na tešku situaciju uzrokovanu pandemijom novog korona virusa. Kako bi se ispoštovale sve epidemiološke mjere, propisane od strane nadležnih institucija u cilju zaštite ljudskih života i zdravlja i u cilju sprečavanja širenja zaraze, obuke nije bilo moguće organizirati na način kako je to bila dosadašnja praksa.

Obuke su organizirane i realizirane u saradnji s Agencijom za državnu službu BiH, korištenjem platforme Agencije za državnu službu BiH za održavanje webinarara.

Prvi modul obuke realiziran je 29. i 30. septembra 2020. godine i obuci su prisustvovala 63 državna službenika iz 49 institucija Bosne i Hercegovine. Polaznicima obuke predstavljena je analiza postojećeg stanja finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama BiH s preporukama za daljnji razvoj sistema finansijskog upravljanja i kontrole, kao i informacije o realizaciji godišnjeg operativnog akcionog plana razvoj i unapređenje sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za 2019. godinu. Detaljno je predstavljena Strategija razvoja sistema internih finansijskih kontrola (PIFC) u institucijama BiH 2020 – 2025. godina, ključni ciljevi Strategije, ali i rizici za njenu realizaciju.

Drugi modul obuke iz oblasti finansijskog upravljanja i kontrole održan je 17. i 18. novembra 2020. godine. Tema obuke bila je "Smjernice za razvoj upravljačke odgovornosti – alat za jačanje svijesti rukovodilaca na srednjem i višem nivou upravljanja o značaju unapređenja finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine". Drugi modul obuke bio je namijenjen rukovodiocima nižeg i srednjeg nivoa upravljanja u institucijama Bosne i Hercegovine. Obuci je prisustvovalo 48 državnih službenika iz 37 institucija BiH. Evidentan je problem da obukama, koje su namijenjene rukovodiocima na svim nivoima upravljanja, prisustvuje najmanji broj polaznika. Rukovodeći državni službenici još nemaju razvijenu svijest i ne razumiju svoju ulogu u razvoju sistema FUK-a. To je ujedno bio jedan od razloga što je CHJ MFIT BiH donijela Smjernice za razvoj upravljačke odgovornosti u institucijama BiH.

Treći modul obuke iz oblasti finansijskog upravljanja i kontrole odnosio se na instrukcije za izradu godišnjeg izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine. Obuka je bila namijenjena službenicima koji su u svojim institucijama zaduženi za pripremu godišnjeg izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole i njegovo dostavljanje CHJ MFIT BiH. Obuci su prisustvovala 74 polaznika iz 64 institucije Bosne i Hercegovine. Polaznici obuke upoznati su s implementacijom PIFC aplikacije koja će se, između ostalog, koristiti i za proces izvještavanja o sistemu FUK-a. Obaviješteni su da će svoje godišnje izvještaje o sistemu FUK-a za 2020. godinu dostaviti CHJ MFIT BiH u skladu s Pravilnikom o godišnjem izvještavanju o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine, ali da će ih unijeti i u PIFC aplikaciju s ciljem testiranja aplikacije.

CHJ MFIT BiH je u 2020. godini sačinila i Vijeću ministara Bosne i Hercegovine dostavila Godišnji konsolidirani izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole za 2019. godinu.

Godišnji konsolidirani izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za 2019. godinu urađen je na osnovu izvještaja koje je dostavilo 70 institucija Bosne i Hercegovine. Izvještaj sadrži informacije o aktivnostima koje je provela CHJ MFIT BiH u skladu sa svojim mandatom, informacije o aktivnostima koje su provele institucije BiH, informacije o realizaciji mjera iz godišnjeg operativnog akcionog plana za razvoj i unapređenje sistema internih finansijskih kontrola u institucijama BiH za 2019. godinu, i preporuke za daljnje unapređenje sistema internih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo je Godišnji konsolidirani izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole za 2019. godinu na 6. sjednici, održanoj 28.05.2020. godine. Uz Godišnji konsolidirani izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za 2019. godinu, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je usvojilo i zaključke koje je predložila CHJ MFIT BiH.

CHJ MFIT BiH je u 2020. godini usvojila Smjernice za razvoj upravljačke odgovornosti u institucijama Bosne i Hercegovine.

Smjernice za razvoj upravljačke odgovornosti u institucijama Bosne i Hercegovine namijenjene su rukovodiocima na svim nivoima upravljanja u institucijama Bosne i Hercegovine u cilju boljeg razumijevanja njihovih ovlaštenja i odgovornosti u vezi s razvojem sistema FUK-a, zasnovanih na odredbama Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine. Smjernice se odnose na obavezu rukovodećeg osoblja u institucijama koje raspolaže javnim resursima da odgovaraju za fiskalna, upravljačka i programska zaduženja koja su im povjerena, te da izvještavaju one koji su im ta zaduženja prenijeli. Svrha Smjernica je da osiguraju podršku praktičnoj implementaciji upravljačke odgovornosti u institucijama Bosne i Hercegovine, a posebno u pogledu delegiranja ovlaštenja i odgovornosti. U Smjernicama je posebno obrazložen proces delegiranja odgovornosti s posebnim osvrtom na značaj delegiranja ovlaštenja i odgovornosti, procese u kojima je potrebno urediti ovlaštenja i odgovornosti, kao i načine na koje se može vršiti delegiranje odgovornosti i ovlaštenja. Smjernice za razvoj upravljačke odgovornosti u institucijama Bosne i Hercegovine sačinjene su u saradnji s projektom "Unapređenje sistema internih kontrola u javnom sektoru u Bosni i Hercegovini".

CHJ MFIT BiH je u 2020. godini usvojila Smjernice za upravljanje rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine – verzija 2.

Cilj donošenja nove verzije Smjernica za upravljanje rizicima je propisati operativno uputstvo kojim se na jedinstven način organizira i provodi upravljanje rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine, te dokumentira ovaj proces u obrascu Registar rizika u softverskoj aplikaciji za upravljanje rizicima i izvještavanje o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine (PIFC aplikacija).

Ažurirane Smjernice za upravljanje rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine nastale su u svrhu daljnjeg unapređenja kvaliteta upravljanja rizicima u institucijama BiH. Upravljanje rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine još se ne provodi tako da odražava kulturu i profesionalizam u ovom procesu. Upravljanje rizicima je proces koji se treba odvijati kontinuirano, zahtijeva angažiranje što većeg broj učesnika i primjenu propisane metodologije. Cilj ovog procesa jeste realizirati ciljeve institucije, a rizike izbjeći ili umanjiti njihov uticaj. Smjernice su namijenjene rukovodiocima institucija, rukovodiocima organizacionih jedinica u institucijama koji imaju primarnu odgovornost i zadaću u upravljanju rizicima, osobama zaduženim za koordinaciju aktivnosti u uspostavljanju procesa upravljanja rizicima, osobama zaduženim za prikupljanje informacija o rizicima po pojedinim organizacionim jedinicama, kao i osobama zaduženim za finansijsko upravljanje i kontrolu. Smjernice će se početi primjenjivati u toku implementacije softverske aplikacije za upravljanje rizicima i izvještavanje o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine (PIFC aplikacija). Smjernice za upravljanje rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine – verzija 2 urađene su u saradnji s projektom "Unapređenje sistema internih kontrola u javnom sektoru u Bosni i Hercegovini".

Implementacija softverske aplikacije za upravljanje rizicima i izvještavanje o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine (PIFC aplikacija).

Jedan od planiranih rezultata projekta "Unapređenje sistema internih kontrola u javnom sektoru u Bosni i Hercegovini" glasi: Proces izvještavanja i pripreme godišnjih konsolidiranih izvještaja u oblasti interne revizije i finansijskog upravljanja i kontrole je poboljšan i unaprijeđen, posebno zahvaljujući isporuci softverske aplikacije za izvještavanje. CHJ MFIT BiH je s Projektom učestvovala u pripremi i izradi tehničkih karakteristika za PIFC aplikaciju.

Prvobitno je bila planirano da PIFC aplikacija bude namijenjena isključivo za izvještavanje o sistemu FUK-a i interne revizije, ali je na insistiranje CHJ MFiT BiH izmijenjena njena namjena. Cilj je bio da PIFC aplikacija sadrži i funkcionalne pretpostavke za unapređenje i digitalizaciju cijelog sistema internih kontrola. U njenom dijelu koji se odnosi na FUK PIFC aplikacija će pružati mogućnost institucijama Bosne i Hercegovine za:

- evidentiranje poslovnih procesa,
- formiranje mape poslovnih procesa,
- identificiranje i procjenu rizika, te njihovo dokumentiranje u registar rizika,
- izradu godišnjih izvještaja o sistemu FUK-a
- učitavanje (upload) propisa i internih procedura u skladu s kojima rade institucije.

CHJ MFiT BiH će pomoću PIFC aplikacije imati mogućnost automatske obrade podataka iz godišnjih izvještaja institucija o sistemu FUK-a čime će biti olakšana procjena stanja i kvaliteta sistema FUK-a za potrebe izrade godišnjih konsolidiranih izvještaja o sistemu FUK-a.

U toku 2020. godine stvorene su pretpostavke za testiranje PIFC aplikacije u dijelu koji se odnosi na FUK. Formirana je grupa od predstavnika CHJ MFiT BiH i predstavnika Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine i Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine koja je bila zadužena za testiranje PIFC aplikacije u dijelu koji se odnosi na mapiranje poslovnih procesa i izradu registra rizika. Testiranje je uspješno završeno.

Pored toga, CHJ MFiT BiH je u saradnji s Projektom odlučila testirati PIFC aplikaciju u dijelu koji se odnosi na izvještavanje o sistemu FUK-a. Institucije BiH imale su obavezu dostaviti CHJ MFiT BiH svoje godišnje izvještaje o sistemu FUK-a za 2020. godinu u skladu s Pravilnikom o godišnjem izvještavanju o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine, ali su bile dužne i podatke iz svojih godišnjih izvještaja o sistemu FUK-a unijeti u PIFC aplikaciju.

U saradnji s Projektom održana je obuka za korištenje PIFC aplikacije za predstavnike institucija Bosne i Hercegovine koji su zaduženi za izradu godišnjih izvještaja o sistemu FUK-a, dodijeljeni su im pristupni podaci za testnu verziju PIFC aplikacije i izvršen je unos godišnjih izvještaja o sistemu FUK-a u aplikaciju. CHJ MFiT BiH je izvršila testiranje automatske obrade unesenih podataka za potrebe izrade Godišnjeg konsolidiranog izvještaja o sistemu FUK-a za 2020. godinu. Testiranje PIFC aplikacije prošlo je bez većih problema i svi dodatni zahtjevi koje je CHJ MFiT BiH imala u toku testiranja prihvaćeni su od strane implementatora PIFC aplikacije. Sve aktivnosti koje su do sada urađene vršene su na testnoj verziji aplikacije jer njena implementacija još nije u potpunosti završena. Trenutno se provode aktivnosti u tom smjeru za koje je zaduženo Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine.

3.2. Procjena stanja u oblasti FUK-a u institucijama BiH

CHJ MFiT BiH je nadležna za procjenu stepena uspostavljenosti sistema FUK-a u institucijama BiH. Procjena se vrši obradom godišnjih izvještaja o sistemu FUK-a koje institucije dostavljaju CHJ MFiT BiH. Formu i sadržaj godišnjih izvještaja o sistemu FUK-a propisuje CHJ MFiT BiH. Godišnji izvještaj o sistemu FUK-a u formi je upitnika s pitanjima na koja se odgovara sa "da" ili "ne". Pitanja su prema metodološkom okviru za uspostavu i razvoj FUK-a grupisana u pet glavnih grupa i to:

- Kontrolno okruženje
- Upravljanje rizicima
- Kontrolne aktivnosti

- Informacije i komunikacije i
- Praćenje i procjena sistema FUK-a.

Godišnji konsolidirani izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020. godinu sačinjen je obradom 61 godišnjeg izvještaja o sistemu FUK-a za 2020. godinu. To znači da je, od ukupno 75 institucija Bosne i Hercegovine, samo 61 institucija u potpunosti unijela svoje godišnje izvještaje o sistemu FUK-a u PIFC aplikaciju. Automatski su mogli biti obrađeni samo izvještaji koji su u potpunosti uneseni i koji su u PIFC aplikaciji bili „zaključani“. U PIFC aplikaciju nisu evidentirani, odnosno uneseni godišnji izvještaji o sistemu FUK-a sljedećih institucija:

1. Predsjedništva BiH,
2. Granične policije BiH,
3. Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije,
4. Ministarstva pravde BiH,
5. Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH,
6. Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH,
7. Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH (IDDEEA)
8. Parlamentarne skupštine BiH,
9. Instituta za nestale osobe BiH,
10. Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA),
11. Pravobranilaštva BiH,
12. Ureda za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi, prehrani i ruralnom razvoju BiH,
13. Centra za uklanjanje mina (BH MAC) i
14. Vijeća za državnu pomoć.

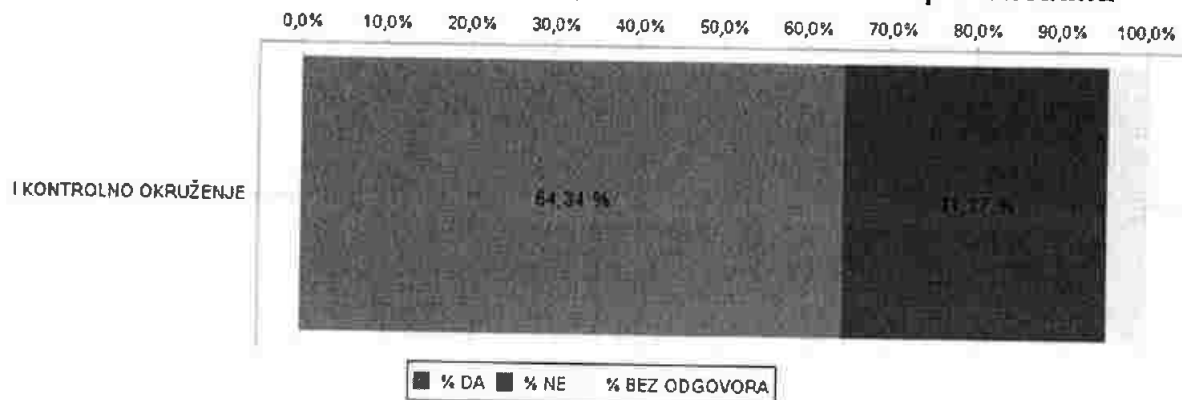
CHJ MFIT BiH nema mogućnost provjere tačnosti podataka dostavljenih kroz godišnje izvještaje institucija BiH. Na osnovu dostavljenih izvještaja sačinjava se godišnji konsolidirani izvještaj o sistemu FUK-a u institucijama BiH.

U nastavku izvještaja slijedi pregled stanja u oblasti FUK-a u institucijama BiH za 2020. godinu.

I KONTROLNO OKRUŽENJE

Preduslov i temelj za razvoj kvalitetnih sistema FUK-a jeste okruženje kojim je moguće efikasno upravljati i koje je moguće kontrolirati. Okruženje podrazumijeva etičke vrijednosti, integritet i kompetentnost zaposlenika, način rukovođenja i stil upravljanja, postojanje planskog pristupa poslovanju, uređenu organizacionu strukturu s jasno definiranim ovlaštenjima i odgovornostima za realizaciju aktivnosti, postavljenih ciljeva i upravljanje budžetskim sredstvima. Kontrolno okruženje temelj je za razvoj ostalih komponenti finansijskog upravljanja i kontrole, osiguravajući disciplinu i strukturu.

GRAFIKON: % odgovora po komponentama i izabranim parametrima

U grafikonu iznad je ilustrativno predstavljeno koliko institucija je u okviru kontrolnog okruženja dalo potvrdne, negativne i „nije primjenjivo“ odgovore na pitanja iz upitnika o samoprocjeni. Prema podacima iz obrađenih godišnjih izvještaja institucija Bosne i Hercegovine 64,34% institucija dalo je potvrdan odgovor na pitanja iz oblasti etike i integriteta, planskog pristupa poslovanju, rukovođenja i stila upravljanja, organizacione strukture i upravljanja ljudskim resursima. Kontrolno okruženje je u prethodnim godinama bilo komponenta s najvećim brojem potvrdnih odgovora. To znači da 2/3 institucija smatra da ima uspostavljen sistem internih kontrola u okviru kontrolnog okruženja.

1. Opredijeljenost za integritet i etičke vrijednosti

U segmentu „etičkih vrijednosti i integriteta“ analizira se da li su zaposleni upoznati s Kodeksom državnih službenika u institucijama BiH, da li je neka organizaciona jedinica ili neko od zaposlenih u instituciji nadležan za nadzor nad primjenom Kodeksa, da li postoji praksa donošenja dodatnih internih uputstava, odnosno smjernica u vezi sa standardima ponašanja službenika, te da li postoji posebna praksa rješavanja mogućih sukoba interesa.

REZULTATI ANALIZE:

Poseban kodeks ponašanja imaju 43 institucije. Jasna pravila (interni akti) kojima se definiraju situacije potencijalnih sukoba interesa i način postupanja postoje u 37 institucija. Nadzor nad provođenjem Kodeksa provodi se u 26 institucija.

PREPORUKE:

- ***U institucijama koje imaju veliki broj zaposlenih, složenu unutrašnju strukturu i veliki iznos budžeta potrebno je internim proceduama ili pravilnicima o unutrašnjoj organizaciji regulirati ponašanje zaposlenih, rješavanje eventualnih slučajeva sukoba interesa i mjere u slučaju nepoštivanja Kodeksa,***
- ***U institucijama koje imaju manji broj zaposlenih osigurati postupanje u skladu s odredbama Kodeksa državnih službenika („Službeni glasnik BiH“ broj: 49/13).***

Prilog: 1. PRINCIP/GRUPA PITANJA: Etika i integritet

2. Planski pristup poslovanju (misija, vizija, ciljevi)

Planski pristup poslovanju podrazumijeva da rukovodilac institucije i svi zaposleni razumiju vlastitu misiju, da se utvrđuju srednjoročni ciljevi, programi kroz koje će se realizirati postavljeni ciljevi, osigurava povezanost strateških planskih dokumenata i programa s operativnim planovima i utvrđuju rizici u odnosu na postavljene ciljeve.

Institucije BiH u skladu s raspoloživim resursima donose planove kojima se definiraju aktivnosti neophodne za ostvarivanje ciljeva kako bi rizici od neostvarivanja ciljeva bili minimalni.

REZULTATI ANALIZE:

Planski pristup poslovanju u institucijama Bosne i Hercegovine detaljno je uređen propisima kao što su: Odluka o postupku srednjoročnog planiranja, praćenja i izvještavanja u institucijama („Službeni glasnik BiH“ broj: 62/14), Uputstvo o metodologiji u postupku srednjoročnog planiranja, praćenja i izvještavanja u institucijama BiH („Službeni glasnik BiH“ broj: 44/15), Odluka o godišnjem planiranju rada i načinu praćenja i izvještavanja u institucijama BiH („Službeni glasnik BiH“ broj: 94/14) i Uputstvo o načinu pripreme godišnjeg programa rada i izvještaja o radu u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“ broj: 45/15). Analizirajući godišnje izvještaje o sistemu FUK-a za 2020. godinu u dijelu koji se odnosi na planski pristup poslovanju institucija BiH može se zaključiti da, iako postoje propisi koji detaljno uređuju ovu oblast, oni se ipak nedovoljno primjenjuju i poštuju.

Srednjoročni plan usvojen je u 49 institucija od 61 institucije za koju su obrađeni podaci. Internu proceduru za izradu srednjoročnog plana rada ima 36 institucija. Proces upravljanja rizicima još nije implementiran u proces srednjoročnog planiranja. Devetnaest institucija odgovorilo je potvrdno na pitanje „da li se u procesu srednjoročnog planiranja provodi upravljanje rizicima“. Jedan od ključnih razloga za to je taj što nije realiziran zaključak Vijeća ministara Bosne i Hercegovine koji je donesen prilikom usvajanja godišnjeg konsolidiranog izvještaja o sistemu FUK-a za 2017. godinu, a koji glasi: „Zadužuju se Direkcija za ekonomsko planiranje Bosne i Hercegovine i Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine da prilikom ažuriranja podzakonskih akata u oblasti srednjoročnog planiranja u iste ugrade obavezu i definiraju metodologiju za proces upravljanja rizicima u procesu srednjoročnog i programskog planiranja.“

PREPORUKE:

- *Realizirati zaključak Vijeća ministara Bosne i Hercegovine koji je donesen prilikom usvajanja godišnjeg konsolidiranog izvještaja o sistemu FUK-a za 2017. godinu, a koji glasi: „Zadužuju se Direkcija za ekonomsko planiranje Bosne i Hercegovine i Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine da prilikom ažuriranja podzakonskih akata u oblasti srednjoročnog planiranja u iste ugrade obavezu i definiraju metodologiju za proces upravljanja rizicima u procesu srednjoročnog i programskog planiranja“,*

- *Donijeti internu proceduru za izradu srednjoročnog plana rada kojom će se imenovati koordinator za srednjoročno planiranje i utvrditi obaveze i nadležnosti svih organizacionih jedinica u instituciji i njihovih rukovodilaca u procesu srednjoročnog planiranja,*
- *Osigurati koordinaciju unutar institucija BiH kojom će se osigurati povezanost srednjoročnih planskih dokumenata i programa s operativnim planovima,*
- *Uskladiti postavljene ciljeve i aktivnosti s budžetskim sredstvima.*

Prilog: 2. PRINCIP/ GRUPA PITANJA: Planski pristup poslovanju

3. Rukovođenje i stil upravljanja

U skladu sa Zakonom o finansiranju institucija BiH krajnju odgovornost za uspostavljanje i razvoj sistema FUK-a snosi rukovodilac institucije, te je rukovodilac institucije odgovoran za:

- uspostavljanje, provođenje i razvoj FUK-a,
- izradu internih propisa o FUK-u i uspostavljanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole u svim organizacionim jedinicama u okviru institucije, te u odnosu na sve programe i procese koje izvršava institucija,
- osiguravanje revizorskog traga za sve finansijske i druge transakcije koje su izvršene u izvještajnom periodu i
- izradu i dostavljanje godišnjeg izvještaja o finansijskom upravljanju i kontroli CHJ MFiH BiH.

Rukovođenje i stil upravljanja jeste pokazatelj koliko je proaktivan pristup rukovodioca institucije upravljanju uopće, odnosno koliko je rukovodilac informiran i involviran u sve procese od planiranja do izvještavanja o realizaciji planova.

Važno je naglasiti da su, pored rukovodilaca institucije, za uspostavljanje i razvoj sistema finansijskog upravljanja i kontrole odgovorni i rukovodioci svih organizacionih jedinica u skladu s njihovim nadležnostima i dodijeljenim ovlaštenjima.

REZULTATI ANALIZE:

Prema podacima iz godišnjih izvještaja o FUK-u za 2020. godinu, rukovođenje i stil upravljanja u institucijama BiH nije uspostavljeno na najvišem nivou. Problem može biti nedovoljna zainteresiranost rukovodilaca institucije za donošenje procedura kojima se uređuju ključni poslovni procesi u instituciji ili nerazumijevanje značaja kvalitetnog sistema kontrola i upravljanja. Rješenje ovog problema je donošenje internih procedura kojima će se jasno definirati odgovornosti i nadležnosti svih učesnika u ključnim poslovnim procesima s preciznim uputama o dinamici i rokovima izvještavanja rukovodilaca institucija o provođenju tih procesa.

PREPORUKE:

- *U procesu rukovođenja koristiti preporuke iz Smjernica za razvoj upravljačke odgovornosti u institucijama BiH,*

- *Donijeti interne procedure kojima će se jasno definirati odgovornosti i nadležnosti svih učesnika u ključnim poslovnim procesima s preciznim uputama o dinamici i rokovima izvještavanja rukovodilaca institucija o provođenju tih procesa,*
- *Redovno održavati kolegije na najvišem nivou upravljanja,*
- *Na kolegijima raspravljati o ključnim poslovnim procesima u instituciji,*
- *Voditi zapisnike o održanim kolegijima.*

Prilog: 3. PRINCIP/ GRUPA PITANJA: Rukovođenje i stil upravljanja

4. Organizaciona struktura, ovlaštenja i odgovornosti, sistem izvještavanja

Organizaciona struktura, odnosno unutrašnja organizacija institucija, treba biti uspostavljena tako da osigura realizaciju osnovnih funkcija institucija proizišlih iz misije institucije i postavljenih ciljeva poslovanja. Pravilnici o unutrašnjoj organizaciji sadrže opise poslova koje obavljaju pojedine organizacione jedinice i uređuju djelokrug rada tih organizacionih jedinica. Ovlaštenja i odgovornosti, zadaci i obaveze izvještavanja o ostvarenju ciljeva za svaki dio organizacione strukture trebaju biti jasni, definirani u pisanom obliku i zaposlenici moraju biti s njima upoznati. Rukovodilac institucije detaljnije uređuje ovlaštenja i odgovornosti za realizaciju ciljeva i upravljanje budžetskim sredstvima donošenjem posebnih odluka. Organizaciona struktura ažurira se u skladu s promjenama u poslovanju koje proizlaze iz izmjene regulative, ciljeva poslovanja, načina poslovanja i slično. Paralelno s razvojem linija ovlaštenja i odgovornosti treba razvijati i linije izvještavanja. U skladu s navedenim, potrebno je razvijati interne sisteme izvještavanja o realizaciji postavljenih ciljeva, o načinu upravljanja budžetskim sredstvima i slično.

REZULTATI ANALIZE:

Prema podacima dobijenim iz godišnjih izvještaja o sistemu FUK-a za 2020. godinu, u 52 institucije BiH imenovana je osoba zadužena za finansijsko upravljanje i kontrolu, a 56 institucija formiralo je radnu grupu za finansijsko upravljanje i kontrolu. Ovo znači da još sve institucije BiH nisu imenovale osobu zaduženu za FUK ili radnu grupu za FUK. Uzimajući u obzir taj podatak možemo zaključiti da još uvijek imamo institucija koje nisu ni počele uspostavljati sistem FUK-a u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine i Standardima interne kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine. Samo 45 institucija je u toku 2020. godine dostavilo rukovodiocu institucije izvještaj o stanju u oblasti internih kontrola. Postupak izmjene pravilnika o unutrašnjoj organizaciji u smislu definiranja obaveza rukovodilaca na svim nivoima za uspostavljanje, razvoj i provođenje sistema finansijskog upravljanja i kontrole u skladu s Odlukom o izmjenama i dopuni Odluke o razvrstavanju radnih mjesta i kriterijima za opis poslova radnih mjesta u institucijama Bosne i Hercegovine pokrenula je 41 institucija, a 25 institucija završilo je ovaj proces.

PREPORUKE:

- *Potrebno je imenovati osobu/radnu grupu zaduženu za finansijsko upravljanje i kontrolu u institucijama, kao i osigurati snažniju podršku rukovodstva osobama imenovanim za FUK,*

- *Ažurirati pravilnik o unutrašnjoj organizaciji institucije u smislu definiranja obaveza rukovodilaca na svim nivoima za uspostavljanje, razvoj i provođenje sistema finansijskog upravljanja i kontrole i upravljanja rizicima iz njihove nadležnosti,*
- *Jasno delegirati poslove koji se odnose na finansijsko upravljanje i kontrolu na sve zaposlene,*
- *Internim aktima utvrditi obavezu izvještavanja najvišeg rukovodstva od strane osoba kojima su dodijeljena ovlaštenja za finansijsko upravljanje i kontrolu.*

Prilog: 4. PRINCIP/ GRUPA PITANJA: Organizaciona struktura, ovlaštenja i odgovornosti, sistem izvještavanja

5. Upravljanje ljudskim resursima

Upravljanje ljudskim resursima predstavlja jedno od važnih područja za razvoj sistema FUK-a. Upravljanje ljudskim resursima obuhvata aktivnosti u vezi sa: utvrđivanjem znanja i vještina potrebnih za svako radno mjesto, razvojem vještina zaposlenih potrebnih za poboljšanje efikasnosti poslovanja, izradom planova obuke i vođenjem evidencije o izvršenim obukama.

REZULTATI ANALIZE:

Pripremanje planova stručnog usavršavanja za svoje uposlenike i vođenje evidencije o prisustvu obukama za sve zaposlene vrši 51 institucija BiH. Između 70-80% institucija upućuje svoje zaposlene na obuke iz ključnih poslovnih procesa za unapređenje sistema internih kontrola kao što su: srednjoročno planiranje, budžetski proces, upravljanje rizicima, upravljanje ljudskim resursima, javne nabavke i slično. Zabrinjavajući je podatak da 50% od ukupnog broja institucija koje u svom budžetu imaju planirana sredstva za isplate naknada članovima upravnih odbora, nadzornih odbora, vijeća, komisija i slično nema internu proceduru kojom se uređuje isplata pomenutih naknada.

PREPORUKE:

- *Uključiti veći broj zaposlenih u obuke iz ključnih poslovnih procesa za unapređenje sistema internih kontrola,*
- *Donositi planove stručnog usavršavanja i voditi evidenciju o prisustvu obukama s ciljem procjene primjene principa "vrijednost za novac",*
- *Evidencija o prisustvu obukama treba biti sastavni dio nekog internog izvještaja koji se dostavlja rukovodiocu institucije, ili se dostavlja kao poseban izvještaj,*
- *Donijeti interne procedure kojima se isplaćuju naknade članovima upravnih ili nadzornih odbora, vijeća ili komisija u institucijama koje vrše isplatu tih naknada.*

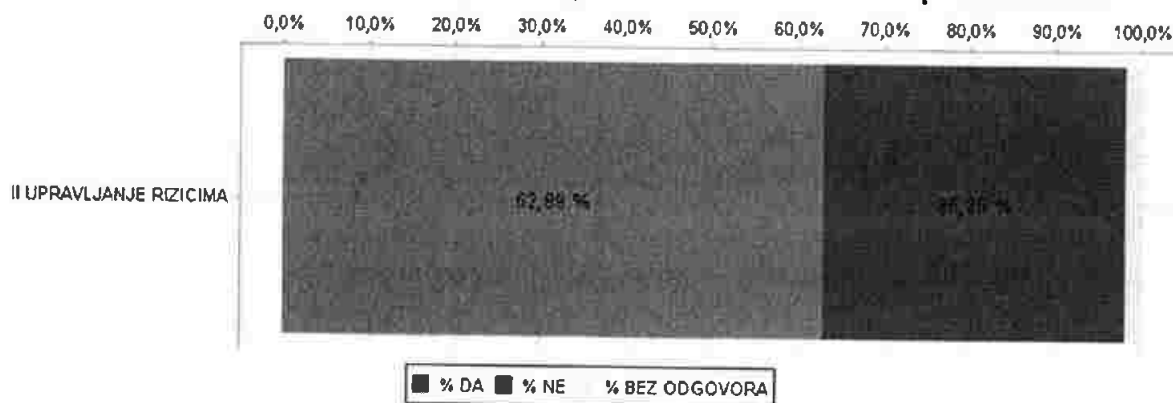
Prilog: 5. PRINCIP/ GRUPA PITANJA: Upravljanje ljudskim resursima (plan rada i praćenje uspješnosti ostvarenih rezultata zaposlenih)

II UPRAVLJANJE RIZICIMA

Rizik je vjerovatnoća da će se desiti neki događaj koji može uticati na ostvarivanje ciljeva institucije. Upravljanje rizicima definira se kao cjelokupan proces utvrđivanja, procjenjivanja i praćenja rizika za ostvarenje ciljeva institucije, kao i poduzimanje potrebnih aktivnosti, posebno kroz sistem finansijskog upravljanja i kontrole u svrhu smanjenja rizika. Upravljanje rizicima je proces koji se odvija kontinuirano, zahtijeva angažiranje što većeg broj učesnika i primjenu propisane metodologije. Cilj ovog procesa jeste realizirati ciljeve institucije, a rizike izbjeći ili umanjiti njihov uticaj. Upravljanje rizicima obuhvata aktivnosti u vezi s razvojem procesa upravljanja, planiranja i donošenja odluka. Za upravljanje rizicima odgovoran je rukovodilac institucije.

Potrebno je imenovati osobu zaduženu za koordinaciju aktivnosti u uspostavljanju procesa upravljanja rizicima, osobe koje su odgovorne za identifikaciju rizika, odnosno za prikupljanje podataka o rizicima u svim organizacionim jedinicama i njihovo evidentiranje u registru rizika. Kako bi upravljanje rizicima ispunilo svoju svrhu, potrebno je povezati i uskladiti ciljeve iz srednjoročnih planova institucija s ciljevima iz godišnjih planova rada (programa) institucije i njenih organizacionih jedinica.

GRAFIKON: % odgovora po komponentama i izabranim parametrima

Na pitanja iz upitnika o samoprocjeni koja se odnose na upravljanje rizicima 62,88 institucija Bosne i Hercegovine je dalo potvrdne odgovore. Proces upravljanja rizicima nije uspostavilo 35,25 % institucija Bosne i Hercegovine iako je ovaj proces temelj za razvoj internih procedura. CHJ MFIT BiH je 2015. godine donijela prve Smjernice za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine. U proteklom periodu održan je i veći broj obuka iz ove oblasti. Sve dok proces upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine ne bude uspostavljen na zadovoljavajućem nivou ne možemo govoriti o kvalitetnom sistemu internih kontrola.

REZULTATI ANALIZE:

Prema podacima iz godišnjih izvještaja o sistemu FUK-a za 2020. godinu, upravljanje rizicima je komponenta FUK-a koja je najslabije razvijena u institucijama BiH. Ovaj podatak može biti pokazatelj ukupnog kvaliteta sistema internih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine uzimajući u obzir da se sistem finansijskog upravljanja i kontrole zasniva na upravljanju rizicima. Na pitanje „Da li institucija utvrđuje rizike koji mogu uticati na realizaciju ciljeva iz srednjoročnih i godišnjih planova rada“ 45 institucija je dalo potvrđan odgovor. Rizike vezane za ciljeve poslovnih procesa utvrđuje 56 institucija, 53 institucije su formirale registre rizika, a u 2020. godini registri rizika ažurirani su u samo 35 institucija. Registar rizika pruža institucijama informaciju o ključnim rizicima na koje treba djelovati provođenjem mjera koje osiguravaju realizaciju postavljenih ciljeva institucije. Sistem izvještavanja za praćenje najznačajnijih rizika uspostavljen je u 40 institucija. U 43 institucije je imenovana osoba zadužena za koordinaciju aktivnosti u uspostavljanju procesa upravljanja rizicima. Mjere, odnosno plan postupanja po rizicima donesen je u 39 institucija, a realizirane su samo u 28 institucija.

PREPORUKE:

- *Uključiti rukovodioce srednjeg i višeg nivoa upravljanja u proces upravljanja rizicima,*
- *Proces upravljanja rizicima vršiti u skladu s metodologijom propisanom Smjernicama za upravljanje rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine-verzija 2,*
- *Potrebno je izvršiti analizu uzroka rizika i procjenu rizika prema vjerovatnoći nastanka i uticaju,*
- *Formirati registre rizika i ažurirati ih najmanje jednom godišnje,*
- *Imenovati osobu za koordinaciju aktivnosti u procesu upravljanja rizicima,*
- *Potrebno je izvršiti utvrđivanje ključnih rizika koji mogu uticati na realizaciju ciljeva iz srednjoročnog, odnosno godišnjih planova rada institucije, kao i ciljeva poslovnih procesa,*
- *Potrebno je uspostaviti sistem izvještavanja za praćenje najznačajnijih rizika.*

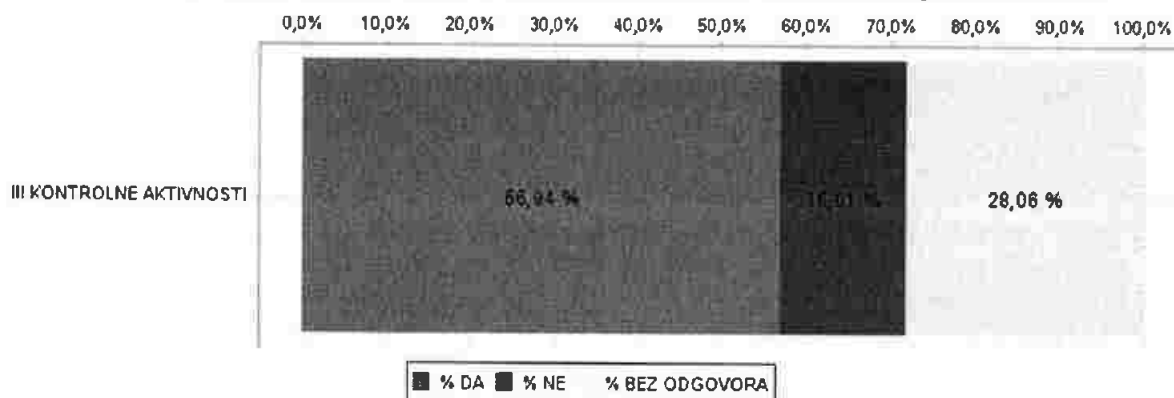
Prilog: 6. PRINCIP/ GRUPA PITANJA: II UPRAVLJANJE RIZICIMA

III KONTROLNE AKTIVNOSTI

Kontrolne aktivnosti obuhvataju postupke i mjere koje institucije poduzimaju radi smanjenja rizika, a u svrhu realizacije postavljenih ciljeva poslovanja. Svrha kontrolnih aktivnosti je osigurati zakonitost i pravilnost u poslovanju, ekonomično, efikasno i efektivno raspolaganje prihodima, rashodima, imovinom i obavezama. Kontrolne aktivnosti dinamične su i podložne promjenama i moraju se razvijati kao odgovor na vanjske faktore, rizike, promjene prioriteta, tehničkih dostignuća, organizacionih odnosa i sl, a mijenjaju se na inicijativu rukovodstva ili kao odgovor na nalaze i preporuke interne i/ili eksterne revizije.

Kontrolne aktivnosti trebaju biti troškovno opravdane, odnosno troškovi kontrola ne smiju biti veći od ostvarene koristi. Kontrolne aktivnosti moraju biti dokumentirane i trebaju ih dosljedno primjenjivati svi zaposleni.

GRAFIKON: % odgovora po komponentama i izabranim parametrima

Na grafikonu iznad može se vidjeti da 56,94% institucija ima potvrdne odgovore na pitanja iz upitnika o samoprocjeni koja se odnose na kontrolne aktivnosti. Međutim, na sva pitanja iz ovog dijela upitnika o samoprocjeni ne odgovaraju sve institucije tako da 28,06% institucija ima odgovor "nije primjenjivo". Samo 15,01% institucija dalo je negativne odgovore na pitanja iz ovog dijela upitnika o samoprocjeni, te se može zaključiti da su poslovni procesi u znatoj mjeri uređeni internim procedurama.

1. Primjena kontrolnih aktivnosti kroz politike i procedure

REZULTATI ANALIZE

Ovaj dio godišnjeg konsolidiranog izvještaja o sistemu FUK-a u intitucijama Bosne i Hercegovine odnosi se na primjenu FUK-a kroz politike i procedure. U upitniku o samoprocjeni (dio: politike i procedure) navedena su pitanja koja se odnose na postojanje internih procedura za ključne poslovne procese, odnosno poslovne procese koje bi sve institucije Bosne i Hercegovine morale urediti internim procedurama. Prema rezultatima obrade dostavljenih godišnjih izvještaja o sistemu FUK-a, jedino na pitanje "Da li imate pisanu internu proceduru za proces nabavki i ugovaranja" sve institucije imaju potvrdan odgovor. To znači da institucije nisu internim procedurama uredile sve ključne poslovne procese koji se odvijaju u njima. Prema podacima iz godišnjih izvještaja o sistemu FUK-a za 2020. godinu, samo 49 institucija smatra da njihove interne procedure imaju jasno definirana ovlaštenja, odgovornosti, rokove i kontrolne mehanizme za svaku aktivnost. U toku 2020. godine samo su 32 institucije ažurirale svoje interne procedure kao rezultat odgovora / mjera na neki od utvrđenih rizika.

PREPORUKE:

- *Donijeti interne procedure kojima se uređuju ključni poslovni procesi u institucijama,*
- *U pisanim procedurama jasno definirati ovlaštenja i odgovornosti svih učesnika određenog poslovnog procesa, rokove i kontrolne mehanizme za svaku aktivnost, kako bi se osiguralo da se poslovni procesi odvijaju na ekonomičan, efikasan i efektivan način poštujući princip „vrijednost za novac“,*

- *U izradi internih procedura uzeti u obzir rizike koji se odnose na svaku aktivnost,*
- *Osigurati praćenje dosljedne primjene svih propisanih kontrolnih mehanizama iz internih procedura,*
- *Redovno ažurirati interne procedure u skladu s izmijenjenim okolnostima u vanjskom i unutrašnjem okruženju i osigurati njihovu dostupnost svim zaposlenim.*

Prilog: 7. PRINCIP/ GRUPA PITANJA: Politike i procedure

2. Princip razdvajanja dužnosti

REZULTATI ANALIZE

Princip razdvajanja dužnosti u institucijama Bosne i Hercegovine nije uspostavljen i ne primjenjuje se u skladu sa Standardima interne kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine. Sve institucije nisu čak ni kroz interne procedure osigurale primjenu principa razdvajanja dužnosti. To je urađeno u 56 institucija. Ovakva situacija omogućava povećanje rizika od eventualne prevare, pronevjere, zloupotrebe položaja ili eventualne greške u radu. Načelo razdvajanja dužnosti nužno je uspostaviti kako nijedan pojedinac ne bi istovremeno bio odgovoran za pokretanje transakcije, odobravanje transakcije, evidentiranje transakcije i usklađivanje, čime će se smanjiti mogućnost da jedna osoba bude u prilici napraviti i sakriti greške, nepravilnosti i prevare u obavljanju svojih dužnosti.

PREPORUKE:

- *Osigurati primjenu načela razdvajanja dužnosti u svim poslovnim procesima, a naročito u poslovnim procesima u kojima postoji više rizika da će zaposleni napraviti i sakriti grešku, nepravilnost ili prevaru,*
- *Osigurati primjenu načela razdvajanja dužnosti u IT sistemima da bi se osiguralo da ista osoba ne vrši sve faze IT operacija (npr. instaliranje softvera, programiranje, testiranje, održavanje),*
- *Osigurati primjenu načela razdvajanja dužnosti kroz interne akte kao što su interne procedure, odluke ili rješenja,*
- *Osigurati primjenu načela razdvajanja dužnosti u institucijama koje imaju manje od 30 zaposlenih.*

Prilog: 8. PRINCIP/ GRUPA PITANJA: Razdvajanje dužnosti

3. Primjena ex-ante i ex-post kontrola

REZULTATI ANALIZE

U okviru ove grupe pitanja sve su institucije dale potvrdan odgovor samo na pitanje „Da li je usvojen plan nabavke za prethodnu godinu i objavljen na web stranici institucije u skladu s članom 17. Zakona o javnim nabavkama“. Na osnovu uvida u odgovore na ostala pitanja očito je da institucije Bosne i Hercegovine u ovoj oblasti još nisu uspostavile sistem internih kontrola koji odgovara karakteristikama kvalitetnog sistema internih kontrola.

Posebnu pažnju potrebno je posvetiti aktivnostima koje se odnose na planiranje, isplatu i kontrolu namjenskog trošenja dodijeljenih grantova, tekuće i kapitalne transfere.

PREPORUKE:

- *Internom procedurom osigurati kontrolu osnovanosti i opravdanosti planiranja sredstava za nabavke roba i usluga u institucijama,*
- *Kod planiranja sredstava za tekuće i kapitalne transfere i grantove internim procedurama osigurati analizu učinaka finansiranja iz prethodnih godina,*
- *Osigurati blagovremeno donošenje odluka o isplata tekućih i kapitalnih transfera i grantova,*
- *Osigurati provođenje kontrole namjenskog trošenja dodijeljenih sredstava kao dio redovnog posla,*
- *U ugovorima o dodjeli transfera i grantova osigurati zaštitu finansijskih interesa institucija koje dodjeljuju te transfere i grantove.*

Prilog: 9. PRINCIP/ GRUPA PITANJA: Primjena ex-ante i ex-post kontrola

4. Princip zaštite resursa/imovine

REZULTATI ANALIZE:

U okviru ove grupe pitanja sve institucije su dale potvrđan odgovor samo na dva pitanja, i to:

- *Da li se sva stalna sredstva evidentiraju u pomoćnoj i glavnoj knjizi ISFU sistema i*
- *Da li se blagovremeno vrši popis imovine, obaveza i potraživanja.*

U institucijama Bosne i Hercegovine još nisu uspostavljene kontrole kojima će se: osigurati naplata potraživanja i prihoda, spriječiti gubitak i razotkrivanje podataka, spriječiti neovlašteni pristup imovini.

Svrha finansijskog upravljanja i kontrole je, između ostalog, zaštita imovine i drugih resursa od gubitaka uzrokovanih lošim upravljanjem, neopravdanim trošenjem i korištenjem, te od nepravilnosti i prevara. Zaštita imovine ili resursa regulirana je u većini institucija internim procedurama gotovo u svim segmentima, osim u području zaštite informacionih sistema. Potrebno je internim procedurama urediti ovu oblast kako bi se spriječile neovlaštene izmjene u postojećim softverima, spriječio gubitak i razotkrivanje podataka ili neovlašten fizički pristup imovini.

PREPORUKE:

- *Potrebno je uspostaviti adekvatne kontrole kako bi se zaštitila imovina od neovlaštenog pristupa i gubitak i razotkrivanje podataka,*
- *Obim kontrola treba biti proporcionalan identificiranim rizicima, uticaju privremenog ili trajnog gubitka imovine ili neovlaštenog korištenja ili otuđenja.*
- *Osigurati naplatu potraživanja i prihoda.*

Prilog: 10. PRINCIP/ GRUPA PITANJA: Zaštita resursa/imovine

IV INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE

Kako bi bilo moguće na ekonomičan, efikasan i efektivan način upravljati prihodima, rashodima, imovinom, obavezama, pratiti realizaciju postavljenih ciljeva, ostvarenih rezultata, analizirati odstupanja, donositi odluke i sl. potrebno je raspolagati relevantnim, blagovremenim, potpunim i tačnim podacima. Povezivanjem takvih podataka stvaraju se informacije potrebne za odlučivanje. Kvalitet informacije u smislu njene blagovremenosti, relevantnosti, tačnosti i dostupnosti, uslovljava kvalitet odluke.

Pored informacija, važan je i sistem komunikacija kojim se te informacije prenose (ko prenosi informacije, kome prenosi i na koji način).

GRAFIKON: % odgovora po komponentama i izabranim parametrima

Na pitanja iz oblasti informacija i komunikacija 67,81% institucija dalo je potvrdne odgovore.

REZULTATI ANALIZE:

Analizom podataka iz godišnjih izvještaja o sistemu FUK-a za 2020. godinu zaključeno je da sve institucije BiH još nisu popisale svoje poslovne procese. Svoje poslovne procese popisalo je 57 institucija Bosne i Hercegovine, a mapa poslovnih procesa formirana je u 56 institucija Bosne i Hercegovine. Popis poslovnih procesa bitan je korak kojim institucije prepoznaju poslovne procese koji doprinose realizaciji postavljenih ciljeva i rezultata, a u isto vrijeme je i osnova za utvrđivanje i procjenu rizika koji mogu biti prijetnja za realizaciju postavljenih ciljeva i rezultata. Izvještaji o izvršenju budžeta za rukovodioce institucija redovno se sačinjavaju u 56 institucija i to korištenjem ISFU sistema.

Većina institucija smatra da postojeći informacioni sistemi (ISFU, PIMS, BPMS, COIP) zadovoljavaju njihove potrebe za izvještavanjem.

Smatramo da je potrebno izvršiti detaljne analize i predložiti rješenja kako bi ovi sistemi bili mnogo funkcionalniji. Informacioni sistemi kao što su PIMIS, BPMIS, ISFU i COIP djeluju potpuno nezavisno jedan od drugog iako su međusobno povezani poslovni procesi koje oni podržavaju.

PREPORUKE:

- *Izvršiti popis i mapiranje ključnih poslovnih procesa u svim institucijama BiH i redovno ih ažurirati,*
- *Osigurati da informacijski sistemi omogućavaju pripremu izvještaja koji sadrže potpune, pouzdane i tačne operativne, finansijske i nefinansijske informacije,*
- *Uspostaviti integraciju IT sistema određenih poslovnih procesa (PIMIS, BPMIS, ISFU, COIP).*

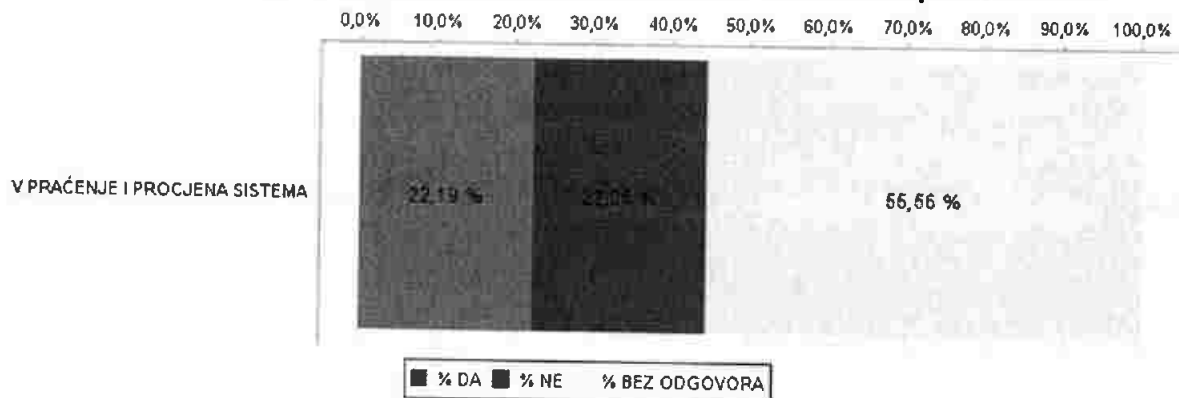
Prilog: 11. PRINCIP/ GRUPA PITANJA: IV INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE

V PRAĆENJE I PROCJENA SISTEMA

Praćenje i procjena sistema finansijskog upravljanja i kontrole je peta komponenta metodološkog okvira za osiguranje adekvatnog funkcioniranja i blagovremenog ažuriranja i unapređenja sistema. Praćenje i procjena internih kontrola treba biti usmjereno na njihovu usklađenost sa zakonskim propisima i na realizaciju ciljeva institucije. Praćenje i procjena sistema finansijskog upravljanja i kontrola provodi se putem aktivnosti: stalnog praćenja, samoprocjene i interne revizije.

Stalno praćenje je kontinuirani proces koji provode svi zaposleni u instituciji obavljajući aktivnosti i procese za koje su zaduženi ili nadležni. Drugi vid praćenja je samoprocjena, koja se vrši putem izrade godišnjih izvještaja o sistemu FUK-a i njihovog dostavljanja CHJ MFIT BiH. Treći vid praćenja je interna revizija kao nezavisno i objektivno mišljenje s ciljem procjene adekvatnosti funkcioniranja sistema FUK-a i davanja preporuka za njegovo unapređenje. U okviru praćenja sistema FUK-a značajno mjesto zauzima i eksterna revizija koja ima važnu ulogu u procjeni sistema internih kontrola u institucijama BiH jer je to jedna od nadležnosti eksterne revizije.

GRAFIKON: % odgovora po komponentama i izabranim parametrima

U dijelu upitnika o samoprocjeni koji se odnosi na praćenje i procjenu sistema FUK-a dat je najmanji broj potvrdnih odgovora, samo 22,19%. Razlog za to je što komponenta praćenje i procjena sistema FUK-a obuhvata i podatke koji se odnose na realizaciju Operativnog godišnjeg akcionog plana za realizaciju Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020. godinu. Kako su mjere iz Operativnog godišnjeg akcionog plana konkretne i ne odnose se na sve institucije Bosne i Hercegovine, 55,56% institucija

je davalo odgovor "nije primjenjivo". Mjere i zadatke iz oblasti informacija i komunikacija nije realiziralo 22,25% institucija Bosne i Hercegovine.

1. Praćenje i procjena sistema FUK-a

REZULTATI ANALIZE:

Stalno praćenje sistema finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama BiH još nije uspostavljeno na zadovoljavajućem nivou i praćenju sistema se još ne posvećuje dovoljno pažnje. Mjere planirane za razvoj sistema finansijskog upravljanja i kontrole na osnovu prošlogodišnje samoprocjene realizirane su u 38 institucija Bosne i Hercegovine. Operativni godišnji akcioni plan za uspostavu FUK-a donijela je 41 institucija, a 33 su realizirale preporuke iz akcionih planova. Prema podacima iz godišnjih izvještaja o sistemu FUK-a za 2020. godinu, interna revizija je vršena u 25 institucija. Preporuke Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine za unapređenje sistema internih kontrola provode se u 49 institucija.

PREPORUKE:

- *Potrebno je kroz interne procedure unaprijediti stalno praćenje kao jedini način praćenja i procjene sistema finansijskog upravljanja i kontrole koje se vrši kontinuirano,*
- *Potrebno je donositi planove aktivnosti za provođenje preporuka interne i eksterne revizije i pratiti provođenje datih preporuka koje se odnose na unapređenje sistema finansijskog upravljanja i kontrole,*
- *Potrebno je donositi operativne akcione planove za uspostavljanje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama i pratiti realizaciju planiranih aktivnosti.*

Prilog: 12. PRINCIP/ GRUPA PITANJA: V PRAĆENJE I PROCJENA SISTEMA

4. Realizacija Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020-2025. godina i mjera iz Godišnjeg operativnog akcionog plana za realizaciju Strategije ze 2020. godinu

CHJ MFIT BiH ima obavezu da Vijeće ministara Bosne i Hercegovine izvještava o realizaciji mjera i ostvarivanju ciljeva iz Akcionog plana Strategije i napretku ostvarenom u sistemu PIFC-a. CHJ MFIT BiH će detaljno izvještavati Vijeće ministara Bosne i Hercegovine o realizaciji mjera iz godišnjih operativnih akcionih planova kroz posebno poglavlje o implementaciji Strategije u okviru redovnih godišnjih konsolidiranih izvještaja. U okviru Godišnjeg konsolidiranog izvještaja o sistemu FUK-a za 2020. godinu sačinjava se prvi izvještaj o realizaciji mjera iz Godišnjeg operativnog akcionog plana za realizaciju Strategije. Napominjemo da je Strategija usvojena od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine tek na 8. sjednici, održanoj 11.06.2020. godine. A nakon toga je CHJ MFIT BiH donijela Operativni godišnji akcioni plan Strategije razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020. godinu. Zbog toga su institucije BiH imale kratak rok za realizaciju svih mjera iz Operativnog godišnjeg akcionog plana, pa većina mjera nije ni realizirana u potpunosti. Mjere koje nisu realizirane nikako, ili nisu realizirane u

potpunosti bit će uključene u Operativni godišnji akcioni plan za realizaciju Strategije za 2021. godinu.

Mjere koje se odnose na CHJ MFIT BiH	Odgovor	Obrazloženje
Ažuriranje Smjernica za provođenje procesa upravljanja rizicima	DA	Smjernice za upravljanje rizicima u institucijama BiH objavljene 21.12.2020. godine (detaljnije obrazloženje u dijelu 3.1. Aktivnosti koje je realizirala Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora BiH u 2020. godini)
Da li je instaliran softver za registre rizika, mapiranje poslovnih procesa i izvještavanje o sistemu FUK-a	NE	Softver još nije implementiran u potpunosti. U toku 2020. godine rađeno je testiranje softvera u dijelovima koji se odnose na mapiranje poslovnih procesa i izradu registra rizika. Testno su urađeni godišnji izvještaji o sistemu FUK-a za 2020. godinu i obrada podataka za Godišnji konsolidirani izvještaj o sistemu FUK-a za 2020. godinu. Sve ove aktivnosti provedene su na testnoj verziji PIFC aplikacije.
Da li su revidirana pitanja u upitniku o samoprocjeni	DA	Mjera realizirana u saradnji s projektom "Unapređenje internih finansijskih kontrola u javnom sektoru BiH"
Da li je urađena analiza i predložene mjere za primjenu upravljačke odgovornosti	DA	Smjernice za razvoj upravljačke odgovornosti u institucijama BiH objavljene u maju 2020. godine (detaljnije obrazloženje u dijelu 3.1. Aktivnosti koje je realizirala Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora BiH u 2020. godini)
Da li je urađeno uputstvo o saradnji rukovodilaca organizacionih jedinica i organizacione jedinice za finansije	DA	U okviru Smjernica za razvoj upravljačke odgovornosti date upute o saradnji ostalih organizacionih jedinica s organizacionim jedinicama za finansije
Da li je donesen podzakonski akt o metodologiji i pregledu kvaliteta sistema finansijskog upravljanja i kontrole	NE	Aktivnost planirana u saradnji s Projektom "Unapređenje internih finansijskih kontrola u javnom sektoru BiH". Realizacija se prolongira u 2021. godinu.
Mjere koje se odnose na MFIT BiH		
Da li su unaprijeđene aplikativne kontrole i donesene instrukcije i uputstva MFIT BiH (Sektor za	NE	

trezorsko poslovanje) u vezi s evidentiranjem i praćenjem prihoda		
Da li je urađena analiza mogućnosti povezivanja postojećih aplikacija MVP, MCP, UIO I MFiT BiH	NE	
Da li je formirana jedinstvena baza podataka o zaposlenim MO u sistemu za COIP	NE	
Da li je izvršeno softversko povezivanje COIP s odgovarajućim modulima ISFU	NE	
Da li je i na koji način ojačan sistem internih kontrola pri pripremi i odobravanju budžetskih zahtjeva za isplatu ugovora o djelu	NE	Ministarstvo finansija i trezora BiH uputilo je zahtjev institucijama BiH za dostavu podataka o ugovorima o djelu, i nakon izvršene analize dostavljenih podataka bit će predložena procedura kojom će se ojačati kontrole pri pripremi i odobravanju budžetskih zahtjeva za ovu namjenu.
Da li su doneseni ili ažurirani podzakonski akti kojima se propisuju rokovi i način evidentiranja i praćenja svih obaveza u ISFU	NE	
Da li je donesen podzakonski akt kojim je uvedena obaveza prethodnog davanja mišljenja MFiT BiH na finansijske odredbe i fiskalne učinke nacrtu ugovora za višegodišnje obaveze	NE	
Da li je upravljanje rizicima ugrađeno u podzakonske akte i metodologije o procesu srednjoročnog planiranja, godišnjeg planiranja i programskog budžetiranja	NE	
Mjere koje se odnose na sve institucije		
Da li se ažuriraju interne procedure u skladu s rezultatima procjene rizika	DA-31 institucija	Upravljanje rizicima još nije uspostavljeno na zadovoljavajućem nivou. Institucije smatraju da je process upravljanja rizicima završen formiranjem registra rizika
Da li su internim aktima uređene uloge, ovlaštenja i odgovornosti aktera u realizaciji budžetskih programa	DA-31 institucija	Ovu mjeru bit će moguće realizirati u potpunosti kada se implementira programski budžet.

Da li su uvedene nove aplikativne kontrole koje zamjenjuju ranije ručne kontrole	DA-12 institucija	Informatizacija svih procesa gdje je to moguće je poželjna, ali još nije uspostavljena na zadovoljavajućem nivou.
Da li su osigurane kvalitetnije informacije za usmjeravanje i prioritizaciju daljnjeg razvoja PIFC-a	DA	Kroz godišnje izvještaje o sistemu FUK-a i godišnje operativne akcione planove institucija za unapređenje sistema FUK-a.

Broj: 03-01-16-8-26-76/21

Sarajevo, 12.03.2021. godine

DIREKTOR

Ranko Šakota, s.r.

5 Prilozi

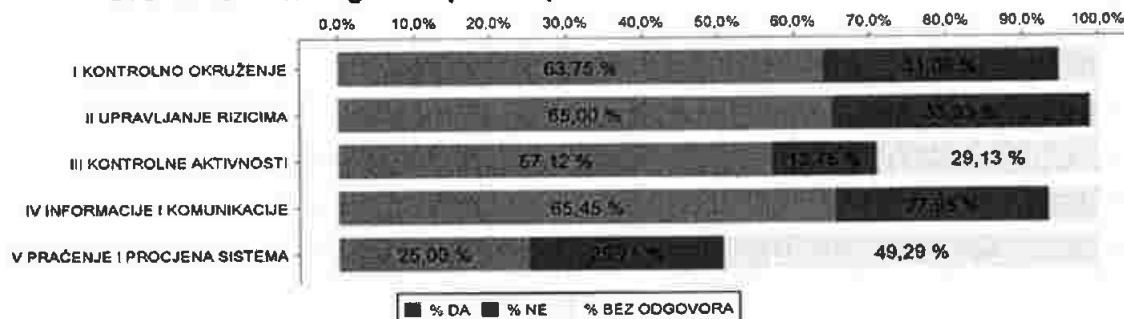
Pregled institucija BiH koje su dostavile Godišnji izvještaj o finansijskom upravljanju i kontroli za 2020. po funkcionalnoj klasifikaciji

Funkcionalna klasifikacija	Naziv institucije
01 Opće javne usluge	Generalni sekretarijat Vijeća ministara BiH
	Direkcija za evropske integracije BiH
	Ministarstvo vanjskih poslova BiH
	Ministarstvo finansija i trezora BiH
	Uprava za indirektno oporezivanje BiH
	Ministarstvo civilnih poslova BiH
	Služba za zajedničke poslove institucija BiH
	Ured za reviziju institucija BiH
	Centralna izborna komisija BiH
	Agencija za državnu službu BiH
	Agencija za statistiku BiH
	Arhiv BiH
	Odbor državne službe za žalbe
	Ured za zakonodavstvo
	Agencija za javne nabavke BiH
	Ured za razmatranje žalbi BiH
	Direkcija za ekonomsko planiranje BiH
	Ured koordinatora za reformu javne uprave BiH
	Agencija za zaštitu ličnih podataka BiH
	Centralna harmonizacijska jedinica Ministarstva finansija i trezora BiH
02 Odbrana	Ministarstvo odbrane BiH
03 Javni red i sigurnost	Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH
	Ustavni sud BiH
	Sud BiH
	Tužilaštvo BiH
	Ministarstvo sigurnosti BiH
	Obavještajno – sigurnosna agencija BiH
	Služba za poslove sa strancima BiH
	Agencija za policijsku podršku BiH
	Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja BiH
	Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova BiH
	Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH
04 Ekonomski poslovi	Agencija za unapređenje stranih investicija BiH
	Ured za veterinarstvo BiH
	Konkurencijsko vijeće BiH
	Ministarstvo komunikacija i prometa BiH
	Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH
Institut za standardizaciju BiH	

	Institut za mjeriteljstvo BiH
	Institut za intelektualno vlasništvo BiH
	Institut za akreditiranje BiH
	Uprava BiH za zaštitu zdravlja bilja
	Agencija za nadzor nad tržištem BiH
	Agencija za sigurnost hrane BiH
	Agencija za rad i zapošljavanje BiH
	Ured za harmonizaciju i koordinaciju sistema plaćanja u poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju
	Komisija za koncesije BiH
	Agencija za osiguranje BiH
	Institucija ombudsmena za zaštitu potrošača BiH
	Agencija za poštanski promet BiH
07 Zdravstvo	Agencija za lijekove i medicinska sredstva BiH
08 Rekreacija, kultura, religija	Memorijalni centar Srebrenica-Potočari Spomen obilježje i mezarje za žrtve genocida iz 1995
	Regulatorna agencija za komunikacije BiH
	Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika BiH
	Agencija za antidoping kontrolu BiH
09 Obrazovanje	Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta BiH
	Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH
	Centar za informiranje i priznavanje dokumenata iz oblasti visokog obrazovanja BiH
10 Socijalna zaštita	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH
	Fond za povratak BiH
	Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH

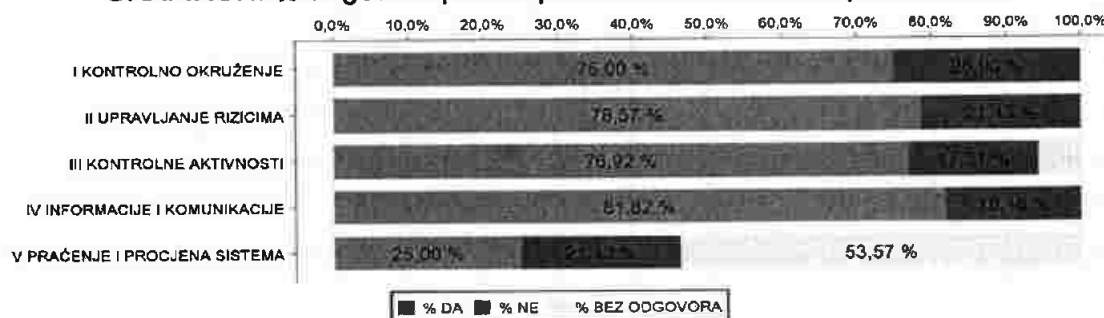
01 OPĆE JAVNE USLUGE
Broj institucije: 20

GRAFIKON: % odgovora po komponentama i izabranim parametrima

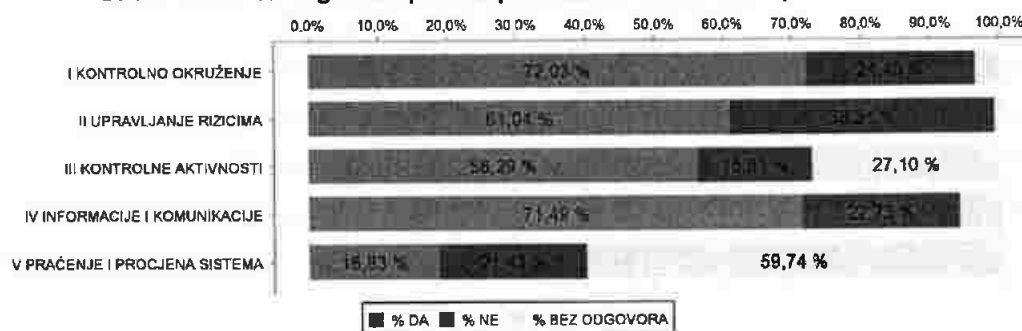
02 ODBRANA
Broj institucija: 1

GRAFIKON: % odgovora po komponentama i izabranim parametrima

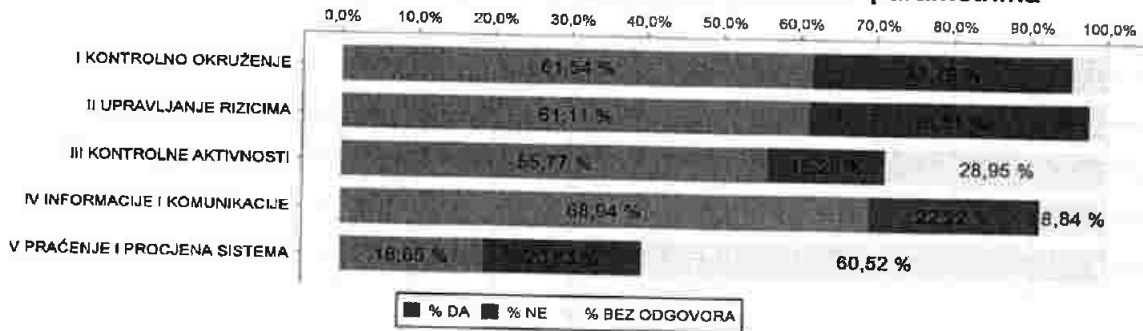
03 JAVNI RED I SIGURNOST
Broj institucija: 1

GRAFIKON: % odgovora po komponentama i izabranim parametrima

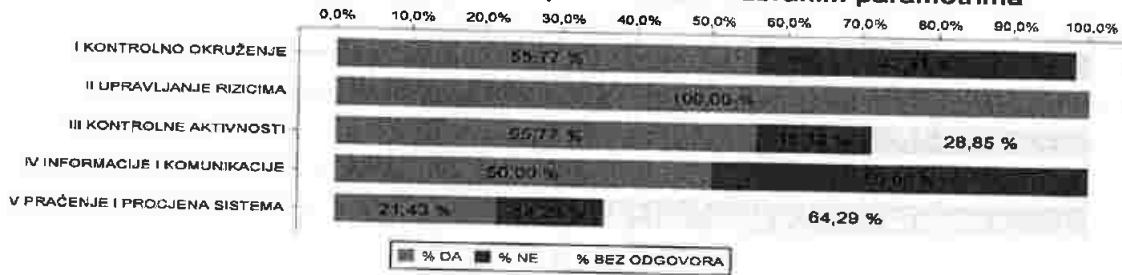
04 EKONOMSKA POLITIKA
 Broj institucija: 18

GRAFIKON: % odgovora po komponentama i izabranim parametrima

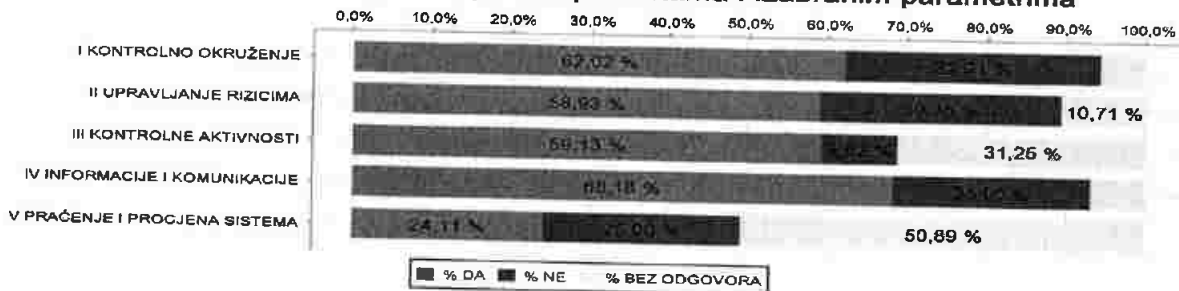
07 ZDRAVSTVO
 Broj institucija: 1

GRAFIKON: % odgovora po komponentama i izabranim parametrima

08 REKREACIJA, KULTURA, RELIGIJA
 Broj institucija: 4

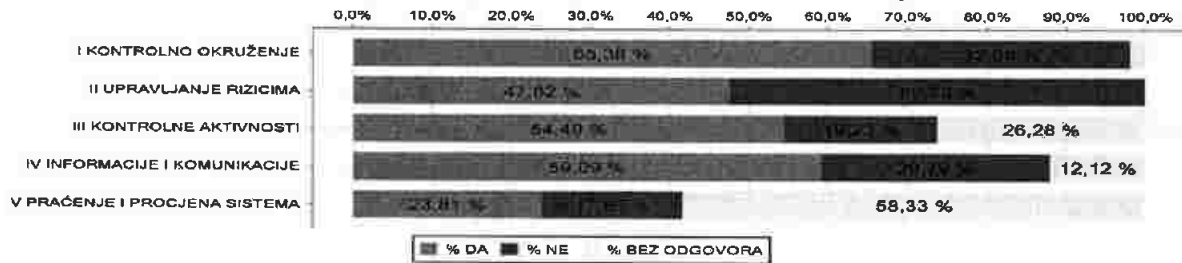
GRAFIKON: % odgovora po komponentama i izabranim parametrima

09 OBRAZOVANJE

Broj institucija: 3

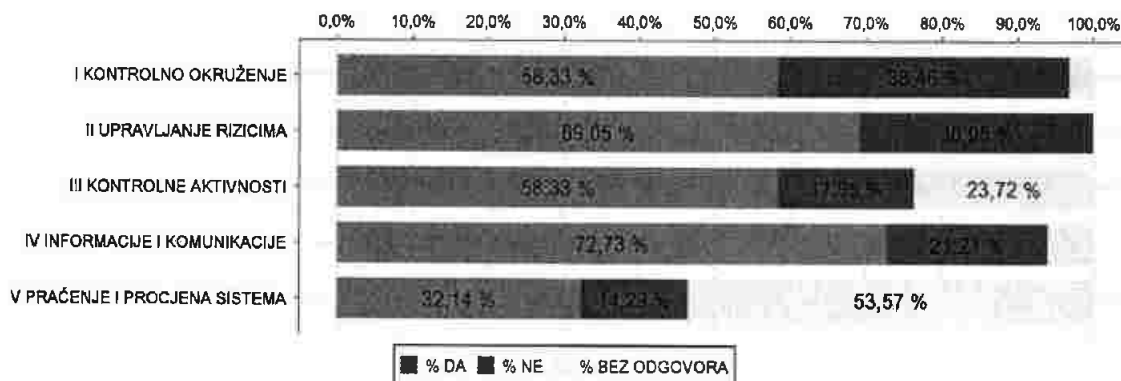
GRAFIKON: % odgovora po komponentama i izabranim parametrima

10 SOCIJALNA ZAŠTITA

Broj institucija: 3

GRAFIKON: % odgovora po komponentama i izabranim parametrima

FUK - GODIŠNJI KONSOLIDIRANI IZVJEŠTAJ

Statistika po pitanjima iz upitnika o samoprocjeni

Godina: 2020

KOMPONENTA: I KONTROLNO OKRUŽENJE

TABELA 1. PRINCIP/ GRUPA PITANJA: Etika i integritet

PITANJE	Odgovor DA		Odgovor NE		Nije primjenjivo	
	Broj institucija	%	Broj institucija	%	Broj institucija	%
1) Da li imate poseban kodeks ponašanja na nivou institucije?	43	70.49	16	26.23	2	3.28
2) Da li je rukovodilac institucije pisanim aktom delegirao poslove nadzora nad provođenjem Kodeksa državnih službenika na neku od organizacionih jedinica ili zaposlenika	26	42.62	33	54.10	2	3.28
3) Da li postoje dodatna interna uputstva iz/ili sinjermice o standardima ponašanja zaposlenih i njere u slučaju nepoštivanja Kodeksa?	26	42.62	32	52.46	3	4.92
4) Da li postoje jasna pravila (interni akti) kojima se definišu situacije potencijalnih sukoba interesa i način postupanja?	37	60.66	22	36.07	2	3.28
5) Da li je bilo pisanih pritužbi na nepoštivanje Kodeksa državnih službenika? Ako je bilo, navedite broj pritužbi.	3	13.11	49	80.33	4	6.56
6) Da li je na osnovu pritužbi zbog nepoštivanja Kodeksa državnih službenika bilo slučajeva pokrenutih disciplinskih postupaka protiv državnih službenika i navedite broj pokrenutih postupaka?	7	11.48	33	54.10	21	34.43

TABELA 2. PRINCIP/ GRUPA PITANJA: Planski pristup poslovanju

PITANJE	Odgovor DA		Odgovor NE		Nije primjenjivo	
	Broj institucija	%	Broj institucija	%	Broj institucija	%
7) Da li je usvojen srednjoročni plan institucije i objavljen na web stranici institucije?	49	80.33	12	19.67	0	0.00
8) Da li imate internu proceduru za izradu srednjoročnog plana?	36	59.02	25	40.98	0	0.00
9) Da li je procedurom određena organizaciona jedinica/osoba odgovorna za koordinaciju i razvoj srednjoročnog plana?	46	75.41	11	18.03	4	6.56
10) Da li je procedurom regulirano da su organizacione jedinice nivoa uprave/sektora uključene u izradu srednjoročnog plana?	39	63.93	15	24.59	7	11.48
11) Da li srednjoročni plan uključuje procjenu i procjenje rizika?	19	31.15	42	68.85	0	0.00
12) Da li se ciljevi i aktivnosti iz srednjoročnih planova realiziraju prema planiranoj dinamici i navedite procenat realiziranih aktivnosti u 2020. u odnosu na broj planiranih?	43	70.49	17	27.87	1	1.64
13) Da li su ciljevi budžetskih programa povezani s ciljevima srednjoročnog plana?	57	93.44	4	6.56	0	0.00
14) Da li se za realizaciju programa iz programskog budžeta uvjetuju ciljevi?	28	45.90	33	54.10	0	0.00
15) Da li imate usvojen godišnji program rada koji sadrži ciljeve i aktivnosti, organizacione jedinice zadužene za provođenje i procjenu realiziranih aktivnosti u odnosu na planirane aktivnosti?	54	88.52	7	11.48	0	0.00
16) Da li je godišnji izvještaj o radu institucije sačinjen i dostavljen Vijeću ministara BiH ili drugoj nadležnoj instituciji u zakonskom roku i navedite u kojem su procentu realizirane planirane aktivnosti?	45	73.77	16	26.23	0	0.00
17) Da li sve organizacione jedinice učestvuju u pripremi budžetskog zahtjeva?	54	88.52	3	8.20	2	3.28

TABELA 3. PRINCIP/ GRUPA PITANJA: Rukovođenje i stil upravljanja

PITANJE	Odgovor DA		Odgovor NE		Nije primjenjivo	
	Broj institucija	%	Broj institucija	%	Broj institucija	%
18) Da li je održan kolegij najvišeg nivoa upravljanja na kojem je raspravljen nacrt srednjoročnog plana institucije i godišnjeg programa rada prije usvajanja?	37	60.66	23	37.70	1	1.64
19) Da li je održan kolegij najvišeg nivoa upravljanja na kojem je raspravljen izvještaj o realizaciji srednjoročnog i godišnjeg programa rada prije podnošenja izvještaja Vijeću ministara ili drugoj nadležnoj instituciji?	34	55.74	26	42.62	1	1.64

20) Da li se održavaju kolegiji najvišeg nivoa upravljanja na kojima se raspravlja o ključnim rizicima i kontrolama u poslovanju?	46	75.41	14	22.95	1	1.64
21) Da li se održavaju kolegiji najvišeg nivoa upravljanja na kojima se raspravlja o izveštajima o realizaciji budžeta?	39	63.93	21	34.43	1	1.64
22) Da li postoje zapisnici sa sastanaka kolegija?	44	72.13	16	26.23	1	1.64

TABELA 4. PRINCIP/ GRUPA PITANJA: Organizaciona struktura, ovlaštenja i odgovornosti, sistem izvještavanja

PITANJE	Odgovor DA		Odgovor NE		Nije primjenjivo	
	Broj institucija	%	Broj institucija	%	Broj institucija	%
23) Da li je u instituciji imenovana osoba zadužena za finansijsko upravljanje i kontrolu?	52	85.25	9	14.75	0	0.00
24) Da li je u instituciji imenovana radna grupa za finansijsko upravljanje i kontrolu?	56	91.80	5	8.20	0	0.00
25) Da li su Internim aktom utvrđeni zadaci osobe zadužene za finansijsko upravljanje i kontrolu/radne grupe za finansijsko upravljanje i kontrolu i rokovi za njihovo izvršavanje?	56	91.80	5	8.20	0	0.00
26) Da li je Internim aktom utvrđena obaveza osobe zadužene za finansijsko upravljanje i kontrolu/radne grupe za finansijsko upravljanje i kontrolu da izvještava rukovodioca institucije o stepenu uspostavljenosti, stanju i preporukama za daljnje unapređenje sistema finansijskog upravljanja i kontrole u instituciji?	51	83.61	10	16.39	0	0.00
27) Da li osoba za finansijsko upravljanje i kontrolu/radna grupa za finansijsko upravljanje i kontrolu dostavlja rukovodiocu institucije izvještaj o stepenu uspostavljenosti, stanju i preporukama za daljnje unapređenje sistema finansijskog upravljanja i kontrole?	45	73.77	15	24.59	1	1.64
28) Da li su u instituciji pokrenute aktivnosti za ažuriranje pravilnika o unutrašnjoj organizaciji institucije u vezi s finansijskim upravljanjem i kontrolom u skladu s Odlukom o izmjenama i dopuni Odluke o razvrstavanju radnih mjesta i kriterijima za opis poslova radnih mjesta u institucijama BiH?	41	67.21	14	22.95	6	9.84
29) Da li su pravilnici o unutrašnjoj organizaciji institucije propisani poslovi u vezi s finansijskim upravljanjem i kontrolom u skladu s Odlukom o izmjenama i dopuni Odluke o razvrstavanju radnih mjesta i kriterijima za opis poslova radnih mjesta u institucijama BiH?	29	46.98	31	50.82	5	8.20
30) Da li su definirana ovlaštenja i odgovornosti rukovodioca za realizaciju utvrđenih ciljeva programa/projekata/aktivnosti u instituciji i na koji način?	48	78.69	13	21.31	0	0.00
31) Da li je u pravilnicu o unutrašnjoj organizaciji ili internom proceduram izmijenjena uloga organizacione jedinice za finansije u smislu vršenja koordinacione i savjetodavne uloge u skladu s Priručnikom za finansijsko upravljanje i kontrolu u institucijama BiH?	19	31.15	35	57.38	7	11.48
32) Da li su u organizacionoj jedinici za finansije popunjena sva radna mjesta predviđena Pravilnikom o unutrašnjoj sistematizaciji i navedite broj sistematiziranih i broj popunjenih radnih mjesta?	14	22.95	39	63.93	8	13.11
33) Da li broj licenci za rad u SFU odgovara potrebama institucije?	40	65.52	20	32.79	1	1.64
34) Da li svako radno mjesto ima detaljan opis poslova, ovlaštenja i odgovornosti?	57	93.44	4	6.56	0	0.00
35) Da li rukovodioci programa izračunju izvještaje o realizaciji ciljeva, programa, projekata za rukovodioca institucije?	35	57.38	19	31.15	7	11.48
36) Da li rukovodioci organizacionih jedinica podnose izvještaje rukovodiocu institucije o izvršenju budžeta za aktivnosti iz njihove nadležnosti? (Npr. izvještavaju i obrazlažu ostvarene ciljeve, stepen realizacije planiranih rashoda i prihoda, obrazlažu odstupanja izvršenja u odnosu na plan, podnose izvještaje i obrazloženja o stvorenim obavezama, realizaciji plana nabavki i ugovaranja i slično)	35	57.38	21	34.43	5	8.20
37) Da li se vrši ažuriranje organizacione strukture institucije i ako li odražavala promjene regulative i ciljeva institucije?	36	59.02	23	37.70	2	3.28
38) Da li je uspostavljeno delegiranje/prenos ovlaštenja i odgovornosti za pojedine poslove na druge zaposlene?	48	78.69	13	21.31	0	0.00

TABELA 5. PRINCIP/GRUPA PITANJA: Upravljanje ljudskim resursima (plan rada i praćenje uspješnosti ostvarenih rezultata zaposlenih)

PITANJE	Odgovor DA		Odgovor NE		Nije primjenjivo	
	Broj institucija	%	Broj institucija	%	Broj institucija	%
39) Da li je u instituciji uspostavljena organizaciona jedinica za ljudske resurse?	23	37.70	34	55.74	4	6.56
40) Da li se u instituciji sa izdvojenim planom, finansiranjem usavršavanja i obučavanja zaposlenih?	51	83.61	10	16.39	0	0.00
41) Da li se vodi evidencija prisustva obukama po zaposlenom?	51	83.61	10	16.39	0	0.00
42) Da li se zaposlenici upućuju na obuku iz oblasti srednjoročnog planiranja?	44	72.13	17	27.87	0	0.00
43) Da li se zaposlenici upućuju na obuku iz oblasti budžetskih procesa (priprema, izrade budžeta, budžetskog računovodstva i finansijskog izvještavanja)?	47	77.05	14	22.95	0	0.00
44) Da li se zaposlenici upućuju na obuku iz oblasti upravljanja rizicima?	40	65.57	21	34.43	0	0.00
45) Da li se zaposlenici upućuju na obuku iz oblasti upravljanja ljudskim resursima?	43	70.49	18	29.51	0	0.00
46) Da li se zaposlenici upućuju na obuku iz oblasti javnih nabavki?	46	75.41	14	22.95	1	1.64
47) Da li je informacija o prisustvu obukama svakog zaposlenog nastavni dio nekog od izvještaja koji se dostavlja rukovodiocu institucije?	45	73.77	16	26.23	0	0.00
48) Da li imate osobu certificiranu za javne nabavke i navedite broj certificiranih osoba?	31	50.00	29	47.54	1	1.64
49) Da li institucija osigurava podsticajne mjere i nagrade za izuzetan učinak zaposlenih?	58	95.08	3	4.92	0	0.00
50) Da li institucija osigurava disciplinske mjere i korektivne aktivnosti u slučaju slabog učinka zaposlenog?	42	68.85	15	24.59	4	6.56
51) Da li institucije kroz budžet finansiraju naknade za rad upravnih odbora, nadzornih odbora, vijeća, komisija i slično?	30	49.18	19	31.15	12	19.67
52) Da li institucija ima internu proceduru za isplatu naknada članovima upravnih, nadzornih odbora, vijeća, komisija i drugih radnih tijela, usklađenu s članom 39. Zakona o platama i naknadama u institucijama BiH?	15	24.59	24	39.34	22	36.07

KOMPONENTA: II UPRAVLJANJE RIZICIMA

TABELA 6. PRINCIP/GRUPA PITANJA: II UPRAVLJANJE RIZICIMA

PITANJE	Odgovor DA		Odgovor NE		Nije primjenjivo	
	Broj institucija	%	Broj institucija	%	Broj institucija	%
53) Da li institucija utvrđuje rizike koji mogu uticati na realizaciju plana iz srednjoročnih i godišnjih planova rada?	45	73.77	16	26.23	0	0.00
54) Da li institucija utvrđuje rizike koji mogu uticati na realizaciju ciljeva poslovnih procesa i aktivnosti?	56	91.80	5	8.20	0	0.00
55) Da li se provode analize uzroka rizika?	23	37.70	38	62.30	0	0.00
56) Da li institucija procjenjuje vjerovatnoću i uticaj za utvrđene rizike?	57	93.44	4	6.56	0	0.00
57) Da li se kvantitativno utičaje najznačajnijih rizika i ako da, navedite procijenjene finansijske uticaje najznačajnijih rizika (procjene finansijskih šteta, gubitaka i slično u slučaju aktiviranja rizika)?	4	6.56	53	86.89	4	6.56
58) Da li su informacije o rizicima uključene u planske dokumente i navedite koje?	32	52.46	28	45.90	1	1.64
59) Da li imate registar rizika uspostavljen u skladu s Smjernicama za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama BiH?	53	86.89	8	13.11	0	0.00
60) Da li je registar rizika ažuriran u 2020. godini i koliko puta?	35	57.38	25	40.98	1	1.64
61) Da li je u instituciji sistem izvještavanja rukovodioca Institucije o najznačajnijim rizicima i koliko je izvještaja dostavljeno rukovodiocu Institucije u 2020. godini?	40	65.57	21	34.43	0	0.00
62) Da li je imenovana osoba koja će biti odgovorna za koordinaciju aktivnosti u uspostavljanju procesa upravljanja rizicima?	43	70.49	18	29.51	0	0.00

63) Da li su, uz koordinatora za proces upravljanja rizicima, u instituciji zadužene i osobe koje će biti odgovorne za prikupljanje informacija o rizicima po pojedinim organizacionim jsticima?	41	67.31	16	26.23	4	6.56
64) Da li je institucija donijela politike upravljanja rizicima ili neki drugi interni akt kojim uređuje obaveze i odgovornosti svih zaposlenih u procesu upravljanja rizicima uzimajući u obzir promjene u eksternom i internom okruženju?	41	67.21	20	32.79	0	0.00
65) Da li ste utvrdili mjere/donijeli plan postupanja po rizicima, kojima se utiče na smanjenje vjerovatnoća ili uticaja rizika?	36	58.91	21	34.43	1	1.64
66) Da li su realizirane mjere kojima se utiče na smanjenje vjerovatnoće ili uticaja rizika? Ako jesu, navedite u kojem su postotku realizirane mjere za smanjivanje visokih rizika?	28	45.90	28	45.90	6	8.20

KOMPONENTA: III KONTROLNE AKTIVNOSTI

TABELA 7. PRINCIP/ GRUPA PITANJA: Politike i procedure

PITANJE	Odgovor DA		Odgovor NE		Nije primjenjivo	
	Broj institucija	%	Broj institucija	%	Broj institucija	%
67) Da li imate pisanu internu proceduru za proces izrade i izvršanje budžeta?	46	91.80	5	8.20	0	0.00
68) Da li imate pisanu internu proceduru za proces evidencije poslovnih događaja i transakcija (zaprimanje, obrada, kontrola, evidentiranje obaveza, ugovora, narudžbenica, računa – ulaznih i izlaznih)?	59	96.72	2	3.28	0	0.00
69) Da li imate pisanu internu proceduru za proces nabavki i ugovaranja?	61	100.00	0	0.00	0	0.00
70) Da li imate pisanu internu proceduru za proces upravljanja imovinom (materijalnom i nematerijalnom)?	48	78.69	13	21.31	0	0.00
71) Da li imate pisanu internu proceduru za proces naplate prihoda iz nadležnosti jedinih ministarstvih sektori, ministarada, ministarskih i vlastitih prihoda?	27	44.26	34	55.74	23	37.70
72) Da li imate pisanu internu proceduru za proces povrata neopravdano utrošenih ili pogrešno isplaćenih budžetskih sredstava?	18	29.51	37	60.66	5	9.84
73) Da li imate pisanu internu proceduru za proces poslovnih korespondencija, čuvanja i arhiviranja dokumentacije?	59	86.89	8	13.11	0	0.00
74) Da li imate pisanu internu proceduru za proces čuvanja i postupanja po utvrdjenim nepravilnostima i/ili sumnjivim nepravilnostima i prevarama?	59	96.72	2	3.28	0	0.00
75) Da li imate pisanu internu proceduru za vođenje i čuvanja personalnih dosjeka?	38	62.30	23	37.70	0	0.00
76) Da li imate pisanu internu proceduru za rukovanje budžetima?	55	90.16	6	9.84	0	0.00
77) Da li imate pisanu internu proceduru za zaštitu ličnih podataka?	56	89.52	7	11.48	0	0.00
78) Da li imate pisanu internu proceduru za podsticajne mjere i nagrade zaposlenim za izuzetan učinak u radu?	60	98.36	1	1.64	0	0.00
79) Da li su specifični poslovni procesi (proces koji proizlaze iz mandata institucije) uređeni internim procedurama?	42	68.85	17	27.67	2	3.28
80) Da li imate pisanu internu proceduru o korištenju službenih vozila i postupanjima u okolnostima nastanka nepredviđenih događaja sa štetnim posljedicama?	58	95.08	2	3.28	1	1.64
81) Da li su u pisanim procedurama jasno definirani ovlaštenja, odgovornosti, uloge i kontrolni mehanizmi za svaku aktivnost?	49	80.33	11	18.03	1	1.64
82) Da li su u 2020 godini neke od procedura donesene ili postojeće ažurirane kao rezultat odgovora / mjera na neki od utvrdjenih rizika institucije?	32	52.46	27	44.26	2	3.28
83) Da li postoji osoba ili organizaciona jedinica u instituciji kojoj zaposleni mogu prijaviti nepravilnosti / prevare?	57	93.44	4	6.56	0	0.00
84) Da li ažurirate interne procedure i koliko često?	58	95.08	3	4.92	0	0.00

85) Da li su svi zaposleni upoznati s procedurama i na koji način?	61	100.00	0	0.00	0	0.00
86) Da li su uspostavljeni mehanizmi za praćenje primjene internih kontrola?	44	72.13	16	26.23	1	1.64

TABELA 8, PRINCIP/ GRUPA PITANJA: Razdvajanje dužnosti

PITANJE	Odgovor DA		Odgovor NE		Nije primjenjivo	
	Broj institucija	%	Broj institucija	%	Broj institucija	%
87) Da li je pitanim procedurama osigurana primjena načela razdvajanja dužnosti, odnosno da li je sigurno da ista osoba ne obavlja poslove planiranja, nabavki i ugovaranja, računovodstvene evidencije, plaćanja i kontrole?	56	91.80	5	8.20	0	0.00
88) Da li je osigurana primjena načela razdvajanja dužnosti u IT sistemima da bi se osiguralo da ista osoba ne vrši sve faze IT operacija (npr. instaliranja softvera, programiranje, testiranje, održavanje)?	25	42.62	26	42.62	9	14.75
89) Da li imaju institucije (i svi zaposlenici) poduzetnički osjetljive kontrole mjere da osiguraju razdvajanje dužnosti?	15	24.50	12	19.67	34	55.74

TABELA 9, PRINCIP/ GRUPA PITANJA: Primjena ex-ante i ex-post kontrola

PITANJE	Odgovor DA		Odgovor NE		Nije primjenjivo	
	Broj institucija	%	Broj institucija	%	Broj institucija	%
90) Da li je internom procedurom predviđena kontrola ostvarenosti opravdanosti plaćenja sredstava za nabavu roba, usluge, radova? (Npr. od organizacionih jedinica traže se pisano obrazloženje potrebni, zakonska osnova gdje je primjereno, kalkulacije na kojima se zasnivaju izračuni potrebnih količina i cijena, analize ušteda, stanje zahvaćene imovine i stanje imovine u upotrebi i takva je dokumentacija priložena uz budžetski zahtjev)	49	80.34	12	19.67	0	0.00
91) Da li je usvojen plan nabavke za prethodnu godinu i objavljen na web stranici institucije u skladu s članom 17. Zakona o javnim nabavkama? Navedite ukupnu vrijednost planirane nabavke iz plana nabavke.	61	100.00	0	0.00	0	0.00
92) Da li je plan nabavke realiziran planiranim dinamikom? Navedite iznos ukupno planiranih i realiziranih nabavki u prethodnoj godini.	51	83.61	10	16.39	0	0.00
93) Da li se planiranje sredstava za tekuće i kapitalne transfere, grantove temelji na jasnim kriterijima i ciljevima, poznatim već u fazi izrade budžetskih zahtjeva?	11	18.03	51	81.97	44	72.13
94) Da li se kod planiranja sredstava za tekuće i kapitalne transfere neprofitnim organizacijama rade analize uzimajući u obzir prethodnih godina?	3	4.92	57	95.08	48	78.39
95) Da li se kod planiranja sredstava za višegodišnje kapitalne projekte rade analize opravdanosti i isplativosti kapitalnih/investicionih projekata?	8	13.11	4	6.56	49	80.33
96) Da li u vašoj instituciji organizacione jedinice zajedno s izradom budžetskog zahtjeva pripremaju i prijedloge odluka o programima unutrašnjih transfera i grantova?	7	11.48	54	88.52	52	85.25
97) Da li su odluke o programima unutrašnjih transfera i grantova donesene na osnovu blagovremene realizacija svih aktivnosti u vezi s realizacijom transfera, grantova?	4	6.56	57	93.44	52	85.25
98) Da li su sa svim korisnicima transfera/grantova zaključeni ugovori o dostavi i načinu korištenja sredstava?	5	8.20	56	91.80	51	83.61
99) Da li ugovori s korisnicima sredstava za transfere i grantove sadrže jasne odredbe za zaštitu finansijskih interesa institucije u slučaju nenamjenskog trošenja? (Npr. ugovorima je definirano šta su prihvatljivi i neprihvatljivi troškovi, definirani su rokovi za dostavu izvještaja o namjenskom trošenju i specifična dokumentacija koju korisnik treba dostaviti kao dokaz, definirana je mogućnost naknadnih kontrola na licu mjesta, obaveza i rokovi u kojima korisnik sredstava mora vratiti sredstva u slučaju nenamjenskog trošenja, eliminirana je mogućnost višestrukog finansiranja iste osnove, u slučaju da institucije BiH samo sufinansiraju projekat/aktivnost u ugovorima je naznačeno koji je ukupan iznos projekata koje sufinansira, ko su ostali izvori finansiranja i za koji dio troškova i sl.)	5	8.20	56	91.80	51	83.61

100) Da li se provode kontrole namjenskog trošenja sredstava dodijeljenih putem transfera i grantova?	5	8.20	5	8.20	51	83.61
101) Da li se kontrole namjenskog trošenja sredstava provode samo na osnovu uvide u izvještaje o namjenskom trošenju i dokumentaciju koju dostavlja korisnik sredstava bez odlaska u kontrole na lice mjesta?	4	6.56	6	9.84	51	83.61
102) Da li se provode kontrole namjenskog trošenja sredstava odlaskom u kontrole na lice mjesta kod krajnjih korisnika sredstava?	2	3.28	8	13.11	51	83.61
103) Da li su kontrolama utvrđeni primjeri nenamjenske potrošnje?	1	1.64	12	19.67	48	78.69
104) Da li je izvršen povrat sredstava na Jedinstven račun trezora (JRT) u slučaju utvrđene nenamjenske potrošnje budžetskih sredstava?	7	11.48	7	11.48	52	85.25
105) Da li je postupak provođenja naknadnih kontrola namjenske potrošnje dio redovnog poslovanja za to zaduženih organizacionih jedinica u instituciji?	4	6.56	7	11.48	50	81.97
106) Da li formirate komisije za kontrolu namjenske potrošnje isplacenih transfera i grantova?	2	3.28	8	13.11	51	83.61
107) Da li dokumentacija omogućuje praćenje svake finansijske i materijalne transakcije od početka do kraja (revizorski trag)?	42	68.85	4	6.56	15	24.59

TABELA 10, PRINCIP/ GRUPA PITANJA: Zaštita resursa/imovine

PITANJE	Odgovor DA		Odgovor NE		Nije primjenjivo	
	Broj institucija	%	Broj institucija	%	Broj institucija	%
108) Da li je osigurano da samo ovlaštene osobe imaju prava pristupa materijalnim, finansijskim i drugim resursima?	50	96.72	2	3.28	0	0.00
109) Da li su sva stalna sredstva evidentirana u pomoćnoj i glavnoj knjizi (Modul dugotrajne imovine)?	61	100.00	0	0.00	0	0.00
110) Da li je blagovremeno obavljen popis imovine i obaveza sa svim potrebnim razlozima? (Npr. bilježenje je odluka o višenju popisa formiraju posebne komisije, provedeno uključivanje relevantnih stavki za sva potraživanja i obaveze, izrađene popisne liste, blagovremeno izdat izvještaj o obavljenom popisu, i zavisnost od rezultata popisa donesen odluke o uslođovanju imovine i li.)	61	100.00	0	0.00	0	0.00
111) Da li se vrši vanredan popis imovine i u kojim slučajevima?	21	34.43	38	62.30	2	3.28
112) Da li se poduzimaju sve mjere za redovnu naplatu potraživanja, odnosno naplatu prihoda iz nadležnosti institucije? (Naplate prihoda od administrativnih taksi, sudskih taksi, posebne naknade i takse, prihodi od izdavanja ličnih i putnih dozvola, registracije vozila, prihodi od izdavanja dozvola, vlastiti prihodi.)	25	40.98	4	6.56	32	52.46
113) Da li je osigurano kontinuirano (npr. mjesečno) sravnjene podataka o naplacenim prihodima u pomoćnoj evidencijama s evidencijama u Glavnoj knjizi u skladu s odredbama Pravilnika o računovodstvu s računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH?	22	36.07	10	16.39	29	47.54
114) Da li su uspostavljene kontrole kako bi se spriječile neovlaštene izmjene podataka u postojećim softverima?	44	72.13	9	14.75	8	13.11
115) Da li su uspostavljene kontrole kako bi se spriječilo gubitak i razotkrivanje podataka?	45	73.77	12	19.67	4	6.56
116) Da li su uspostavljene kontrole kako bi se spriječilo vanjske prijetnje (kao što su virusi)?	51	83.61	6	9.84	4	6.56
117) Da li su uspostavljene kontrole kako bi se spriječilo neovlašteni fizički pristup (opremi i instalacijama)?	46	75.41	10	16.39	5	8.20
118) Da li ste donijeli Disaster Recovery Plan (IT oprema, back-up podataka) i procedure koje će osigurati da u slučaju da dođe do neočekivanog događaja, klijent ne uopće ne nastavlja bez prekida, a bez obzira na vrstu događaja?	24	39.34	31	50.82	5	8.84

KOMPONENTA: IV INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE

TABELA 11, PRINCIP/ GRUPA PITANJA: IV INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE

PITANJE	Odgovor DA		Odgovor NE		Nije primjenjivo	
	Broj institucija	%	Broj institucija	%	Broj institucija	%

119) Da li su ključni poslovni procesi unutar organizacionih jedinica dokumentirani (popis poslovnih procesa)?	57	93.44	4	6.56	0	0.00
120) Da li je izrađena knjiga/mapa ključnih poslovnih procesa?	56	91.80	5	8.20	0	0.00
121) Da li ste donijeli i/ili sigurnosne politike, procedure, uputstva?	36	59.02	21	34.43	4	6.56
122) Da li se i koliko često sačinjavaju interni izvještaji za rukovodstvo o izvršenju budžeta, stanju obaveza i potraživanja?	56	91.80	5	8.20	0	0.00
123) Da li se interni izvještaji za rukovodstvo (iz prethodnog pitanja) generiraju iz ISFU sistema?	47	77.05	13	21.31	1	1.64
124) Da li funkcionalnost ISFU sistema zadovoljavaju potrebe vaše institucije za interno izvještavanje rukovodstva za finansijsko upravljanje i kontrolu?	45	73.77	14	22.95	2	3.28
125) Da li funkcionalnost BPMS zadovoljavaju potrebe vaše institucije za interno izvještavanje rukovodstva za finansijsko upravljanje i kontrolu?	39	63.93	17	27.87	5	8.20
126) Da li funkcionalnost PMS zadovoljavaju potrebe vaše institucije za interno izvještavanje rukovodstva za finansijsko upravljanje i kontrolu?	40	65.57	15	24.59	6	9.84
127) Da li funkcionalnost CRM zadovoljavaju potrebe vaše institucije za interno izvještavanje rukovodstva za finansijsko upravljanje i kontrolu?	48	78.69	11	18.03	2	3.28
128) Da li, pored ISFU sistema, za pomoćne evidencije i interno izvještavanje koristite i neke vlastite IT softvere (aplikacije)?	26	42.02	32	52.46	1	1.64
129) Da li organizacione jedinice dobijaju informacije o odobrenim budžetskim sredstvima za realizaciju programa/projekata/aktivnosti za koje su namćeljene?	49	80.33	11	18.03	1	1.64
130) Da li je uspostavljen način blagovremene razmjene potrebnih informacija među zaposlenima (od višeg nivoa prema nižem nivou, od nižeg nivoa prema višem nivou)?	54	88.52	7	11.48	0	0.00
131) Da li se u računovodstvenom sistemu prate troškovi/izvori finansiranja po programima, projektima, aktivnostima i organizacionim jedinicama?	35	57.38	26	42.62	0	0.00
132) Da li imate centraliziranu evidenciju svih poslovnih ugovora i ugovornih obaveza i da li je ona podržana informacionim sistemom, odnosno namjenskim aplikacijama?	23	37.70	36	59.02	2	3.28
133) Da li centralizirana evidencija ugovora iz prethodnog pitanja omogućava izvještavanje o realizaciji ugovora?	18	29.51	17	27.87	26	42.62
134) Da li imate uspostavljenu evidenciju svih sudskih sporova koji se vode protiv institucije i upišite procijenjenu vrijednost potencijalnih sporova?	19	31.15	24	39.34	18	29.51
135) Da li institucija radi analize uzroka sudskih sporova radi utvrđivanja slabosti sistema i korektivnih mjera za smanjivanje broja budućih sudskih sporova?	12	19.67	26	42.62	23	37.70
136) Da li su poslovni sistemi (finansije, nabavka i ugovaranje, upravljanje imovinom, praćenje kapitalnih projekata, materijalne vrijednosti i slični) u dovoljnoj mjeri podržani IT sistemima?	41	67.21	20	32.79	0	0.00
137) Da li su IT sistemi, koji podržavaju određene procese, međusobno integrirani?	27	44.26	31	50.82	3	4.92
138) Da li je osigurana transparentnost podataka (ključni dokumenti objavljeni na web stranici)?	61	100.00	0	0.00	0	0.00
139) Da li su godišnji finansijski izvještaji sastavljeni, kompletni i predati u roku propisanom Pravilnikom o finansijskom izvještavanju u institucijama BiH i objavljeni na web stranici?	61	100.00	0	0.00	0	0.00
140) Da li obrazloženje uz izvještaje o izvršenju budžeta, uz procenat i iznose izvršenja budžeta, sadrže i detaljne podatke o razlozima odstupanja izvršenja u odnosu na plan i razlozima za eventualnu korekciju budžeta?	60	98.36	1	1.64	0	0.00

KOMPONENTA: V PRAĆENJE I PROCJENA SISTEMA

TABELA 12, PRINCIP/ GRUPE PITANJA: V PRAĆENJE I PROCJENA SISTEMA

PITANJE	Odgovor DA		Odgovor NE		Nije primjenjivo	
	Broj institucija	%	Broj institucija	%	Broj institucija	%
141) Da li su realizirane mjere planirane za razvoj sistema finansijskog upravljanja i kontrole na osnovu prošlogodišnje samoprocjene i u kojem procentu?	38	62.30	19	31.15	4	6.56
142) Da li je u izvještajnom periodu vršena interna revizija u instituciji?	25	40.98	32	52.46	4	6.56

143) Da li se provode preporuke interne revizije u skladu s rokovima iz akcionih planova za provođenje preporuka? Ako preporuke nisu provedene, navedite broj neprovedenih preporuka kojima je istekao rok za provođenje.	33	54.10	11	18.03	17	27.87
144) Da li su provedene preporuke Ureca za reviziju institucija BiH u prethodnoj godini? Navedite procenat provedenih preporuka u odnosu na broj ukupno datih preporuka.	49	80.33	8	13.11	4	6.56
145) Da li se provode ad-hoc kontrole po nalogu rukovodioca ovisno o slučaju?	25	40.98	31	52.46	11	6.56
146) Da li u postupku samoprocjene učestvuju zaposleni iz cijele institucije?	34	55.74	27	44.26	0	0.00
147) Da li je donesen operativni godišnji plan aktivnosti za uspostavljanje i razvoj sistema finansijskog upravljanja i kontrole?	41	67.21	20	32.79	0	0.00
148) Da li su realizirane mjere iz operativnog godišnjeg plana aktivnosti za uspostavljanje i razvoj sistema finansijskog upravljanja i kontrole za 2020. godinu?	33	54.10	19	31.15	9	14.75
PRINCIP/GRUPA PITANJA: Realizacija mjera iz Godišnjeg operativnog akcionog plana Strategija razvoja sistema internih finansijskih kontrola u institucijama Bosne i Hercegovine za 2020. g.						
PITANJE	Odgovor DA		Odgovor NE		Nije primjenjivo	
	Broj institucija	%	Broj institucija	%	Broj institucija	%
149) Da li su ažurirane Snjevnice za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama Bosne i Hercegovine?	4	6.56	4	6.56	53	86.89
150) Da li je instaliran softver za registre rizika i izvještavanje o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole?	2	3.28	20	32.79	39	63.93
151) Da li se ažuriraju interne procedure u skladu s rezultatima procjene rizika?	31	50.82	24	39.34	3	9.84
152) Da li je pripremljen dokument s kriterijima za dodjelu grantova, zasnovan na jasnih ciljevima i planiranim učincima?	1	1.64	6	9.84	54	88.52
153) Da li je uspostavljena baza podataka o poslovnim procesima institucija BiH (inapa poslovnih procesa) internim procedurama, propisima institucija u okviru softverskog rješenja za finansijsko upravljanje i kontrole?	1	1.64	22	36.07	38	62.30
154) Da li su unaprijeđene aplikativne kontrole i mjere inspekcije i uputstva MFIT BiH (Sektor za trezorsko poslovanje) u vezi s evidentiranjem i praćenjem prihoda?	0	0.00	4	6.56	57	93.44
155) Da li je urađena analiza mogućnosti za softversko povezivanje postojećih aplikacija u MVP, MCP, UIO i MFIT BiH?	0	0.00	6	9.84	55	90.16
156) Da li je formirana jedinstvena baza podataka o zaposlenim MO u sistemu za COIP?	1	1.64	3	4.92	37	63.44
157) Da li je izvršeno softversko povezivanje COIP i odgovarajućim modulima ISFU?	0	0.00	5	8.20	56	91.80
158) Da li je i na koji način ojačan sistem internih kontrola pri pripremi i odobravanju budžetskih zahtjeva za isplatu ugovora o djelu?	8	13.11	11	18.03	42	69.85
159) Da li su doneseni ili ažurirani podzakonski akti kojima se propisuju rokovi i način evidentiranja i procjena svih obaveza u ISFU?	1	1.64	5	8.20	55	90.16
160) Da li je donesen podzakonski akt kojim je uvedena obaveza prethodnog davanja mišljenja MFIT BiH na finansijske odredbe i fiskalne učinke nacrta ugovora za višegodišnje obaveze?	0	0.00	3	4.92	58	95.08
161) Da li je upravljanje rizicima ugrađeno u podzakonske akte i metodologije o procesu srednjoročnog planiranja, godišnjeg planiranja i programskog budžetiranja?	1	1.64	6	9.84	54	88.52
162) Da li su internim aktima određene uloge, ovlaštenja i odgovornosti aktera u realizaciji budžetskih programa?	31	50.82	22	36.07	5	13.11
163) Da li su uvedene nove aplikativne kontrole koje zamjenjuju ranije ručne kontrole?	12	19.67	42	68.85	7	11.48
164) Da li je urađena analiza i predložene mjere za primjenu upravljačke odgovornosti?	1	1.64	7	11.48	53	86.89
165) Da li je urađeno upuštvno o saradnji rukovodioca unutrašnjih organizacionih jedinica i organizacione jedinice za finansije, međusobnim obavezama i odgovornostima u procesima iz budžetskog ciklusa?	3	4.92	5	8.20	53	86.89
166) Da li su revidirana pitanja u upitniku o samoprocjeni i obrazac za godišnje izvještavanje o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole?	3	4.92	4	6.56	54	88.52

157) Da li je dostatan poduzetnički akte metodologiji i pripredu statističkih sistema finansijskog upravljanja i kontrole?	0	0.00	7	11.48	54	88.52
158) Da li su dostupne kvalitetnije informacije za usmjeravanje i prioritetnosti daljnjeg razvoja ZPC-a?	1	1.54	6	0.84	54	88.52